

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14. Telefon 63-36.

Vidéki megbízatások jutányosan és pontosan eszközölteknek. Postaküldemények ezimendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelemi szállító, körgyógyász Bées melletti Kornenburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utérőseifől, inak me-revéséitől stb. az időmérésnél kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt vedeggyűjti valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve kiküldet. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrásy-ut 26.

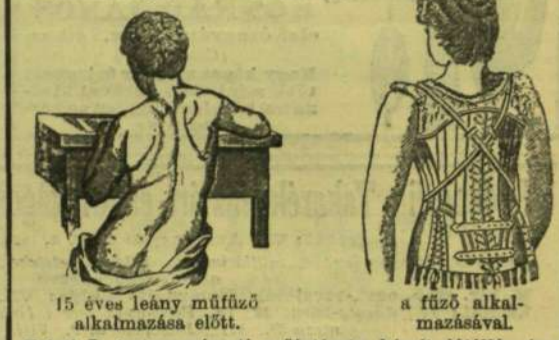
OLCSÓ JÓ ÓRÁK.

Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző hivatal jelzésével, zománcozott mutató-lappal és másodperem-mutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. duplaféldél 14 kor. 50 fill. Reskopf-rendsz. hor-gonyművel nyitva 10 kor. Ugyanaz duplaféldél 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák dús vá-lasztékban. Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legpontosabbban szabályozva, s ezért a 3 évi írásbeli jótállás hiteles. Kockázat nincsen! Kise-relés megengedve vagy pedig a pénz vissza-adatik. A megrendést utánvet mellett eszköz-i: **Konrad János, első legelősebb gyári árak mellett; Hessing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, háttérző stb. előfordulásnak gyógykezelésére. Egyenesztartók** hanyag testtartás megállítására. **Mellfűzőket** plasztikai párnázással stb. Női kiszolgálás. **Járó- és támgépeket,** Lorenz tanár és Hessing rendszere szerint, a boka- és csipőzúrat gyulladáscsökkentésére. **Műlábakat és műkezeket** a legújabb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett! — **Gyógy-szobatorna-készülékek,** valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10966 **Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékét KELETI J. orvosi műszer-gyáros, BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17. sz.**

ANYÁK!

Óvjátok gyermekeiteket a háttérző elgörbülésétől! Háttérző elgörbülésében szenvedő

15 éves leány műfűző alkalmazása előtt. a fűző alkalmazásával. Keleti J. testgyógyászati műintézete készít jótállás és a legelősebb gyári árak mellett; Hessing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, háttérző stb. előfordulásnak gyógykezelésére. Egyenesztartók hanyag testtartás megállítására. **Mellfűzőket** plasztikai párnázással stb. Női kiszolgálás. **Járó- és támgépeket,** Lorenz tanár és Hessing rendszere szerint, a boka- és csipőzúrat gyulladáscsökkentésére. **Műlábakat és műkezeket** a legújabb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett! — **Gyógy-szobatorna-készülékek,** valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10966 **Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékét KELETI J. orvosi műszer-gyáros, BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17. sz.**

Hogy eszményi szépséget érjen el, ahhoz okvetlen szükséges a **„MIRANDA“-CRÉMET** használni. Ez azon szer, melylyel szépségét fejlesztheti és a legmagasabb életkorig is megővhatja, a nélkül, hogy egészségének ártalmára volna.

A **„Miranda“-crème** nemcsak minden szeplőt, májfoltot, pörpénést távolít el, hanem az arcbőr redőit is, miáltal szépítőleg és fiatalítólag hat.

Egy tégely **„Miranda“-crème** 1 kor., egy doboz **„Miranda“-puder** (3 színben) 1 korona, egy darab **„Miranda“-szappan** 70 fillér.

Budapesten kapható: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárban, vagy a készítőnél, **DIENES I. C.** utódnál Eszéken, felsővárosban, a hol postai megrendelések azonnal utánvettel mellett eszközölteknek 11684

Kitűnő minőségű utibőröndök
kosarak, kézitáskák, tolett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdisznáruk legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda
Bőröndösnél
Budapest, Károly-körút 3. szám.
Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

KINEMATOGRÁF! Értékesebb gyermekek és felnőttek számára.

Mint **„Laterna Magica“** is használható, 38 cm. magas, 3 színes képszalaggal (Film) és 12 üvegkappal, petroleum-lámpával, reflektorral és használható utasítással teljesen felszerelve, dobozban K 17.

E mozgókép készítővel a fiatalok és öregek által kedvelt előnényképek a falra varázsolhatók. Szerkezete nagyon pontos és igen egyszerű, úgy hogy bármely gyermek által is könnyen kezelhető. Közvetlenül megrendelhető

KONRAD JÁNOS első órágyárától, Brück, 747. sz. (Csehország). Nagy képes magyar árjegyzék mozgóképekről, laterna magickáról, gépekről és mechanikai játékokról stb. kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve.

GERŐ ADOLF
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.
fájós lábakra.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA
amerikai rendszer, minden helyzetben jól járó, szolgálatképes jó minőségben, jól és pontos járású 3 évi írásbeli jótállással, darabja K 2.90, 3 darab K 8. — Ejjel világító számlappal K 3.30, 3 darab K 9. — Kockázat kizárva! Hecserelés megengedve, vagy a pénz vissza! Széküldés utánvetél vagy a pénz előleges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS első órágyár Brück 739. szám (Csehország). Nagy képes 3000-nél több ábrát tartalmazó magyar árjegyzékem órák, arany- és ezüst-órákról kívánatra ingyen és bérmentve küldöm.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a **„STELLA“-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszer-tárbán,
Budapest, V/49. Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 11186

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET,** mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szápit. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer eszeplők, májfoltok, bőrtáskák, pattanások, kütések s mindenemű bőr-haj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhaszná-lása után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvetéllel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszerész, Arad. Budapesti fiókját: **Török József** gyógyszerész, Király-u. 12. és Andrásy-ut 26. Kapható minden gyógyszer-tárbán.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítményvel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetből spíntől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

KÖVÉRSEG koral vénség. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdője az emésztési zavark és az elhízás oka. Azt kell látni, ha a haj nincsen már elbarnodva, csak egy kisredet tenni a világírő Mandor-porrall, melynek ára szét oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvásárolni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegyszeri bizonyítványokkal és utasítással utánvetél, vagy a pénz beküldése mellett, azonnal

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Rozsnyay Mátyas chininezukorkája izelen chininből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók tümei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!
Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron **Rozsnyay Mátyas** névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátyas gyógyszer-tára Arad, Szabadság-tér.

Kicsérelés megengedve vagy a pénz vissza. **7 korona**

Kérjen saját érdeklében nagy képes magyar árjegyzékét ingyen és bérmentve. 4022. sz. **Fekete acréll remontoir-óra**

fehér v. fekete számlappal. Fehér korona és üvegtető ábracos aranydobozból, jótállással (Lana órámművel és 3 évi írásbeli jótállással) csak 7 korona, ugyanaz kettős fedéllel 8 korona.

Megrendelhető: **Konrad János** első órágyárában Brück 737. szám. (Csehország). és kir. birós. feleketetel becsus. Kiténtve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

40. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 7.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Negyedévre 3 korona. A „Világkronika“-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is eszolandó.

SEMMELEIS.

MEGHATÓ és lélekemelő ünnepély folyt le a múlt héten fővárosunkban. Az emberiség egyik legnagyobb jöltveje, hazánk egyik legnagyobb fia: Semmelweis Ignác szoborként megelenedett alakjához járultak a bel- és külföldi kiváló orvosai, hogy a késői elismerés és hála koszorúit elhelyezték szobrának léposőire. Semmelweis Ignácznak köszöni a tudomány, s a szenvedésekre kárhoztatott emberiség, hogy megmentette az anyákat ama szörnyű betegségtől, mely őket legmagasabb rendeltetésük betöltésének napjaiban tömegesen, a XIX. század 40-es éveiben pedig, a mikor az orvosi tudomány a kórbonecznati alapra helyezkedett, szinte járványszerűen pusztította. A gyermekágyi lázat, az anyák, a családok e rémét, mely himlőhöz és fekete halálhoz hasonló méreteket öltött már, Semmelweis küzdötte le, s méltán illették őt azzal a névvel mely szülőházának (I. Apród-utca 3.) falába ékelt emléktábláján olvasható: «az anyák megmentője.»

Semmelweis, mint egy a XVII. században már magyar honosságú család sarja, 1818 július elsején Budán született. Szülővárosában látogatta az elemi iskolákat, itt járta a gimnáziumot, s egyetemi tanulmányainak is egy részét a pesti egyetemen végezte el.

1846-ban hajlamai által vezérelve, a bécsi szülészeti klinikára került s 1847-ben tette meg áldados felfedezését, itt derítette fel az orvosi tudománynak amaz örök-igaz tételét, hogy a gyermekágyi láz nem egyéb, mint vérmérgezés, az ú. n. gennyvérítés, melyet bomlott szerves anyagoknak felszívódása idéz elő. Kimutatta és bebizonyította, hogy ezen anyagokat kívülről juttatják a szervezetbe, melyben ha felszívódnak, a gennyvérítést okozzák, s ennek a meg-támadott egyének áldozatul eshetnek. De nemcsak a szörnyű betegség okát derítette fel Semmelweis, hanem a biztos védekezés eszközeit is kijelölte.

A kórelhárítás kettős alaptételét is ő állította fel, mely így hangzik: «ne vigyetek az egyének szervezetébe bomlott szerves anyagokat» és: «távolítsátok el az egyének szervezetéből a bomlott szerves anyagokat, még mielőtt felszívódnának.»

A mai korban, a mikor az egészség-tan elemeit már az alsó iskolákban is országszerte tanítják,

SEMMELEIS SZOBRA. — STROBL ALAJOS SZOBORMŰVE.

SEMMEIWEIS IGNÁCZ

Mert az emberbarát nagy fájdalomra, Semmelweis felfedezését korának szülészprofesszorai, kettőnek kivételével, nem fogadták el, sőt bántó mellőzésben részesítették Semmelweist.

Elkeseredett, hosszú harc fejlődött ki Semmelweis Ignác és ellenfelei közt, mely a felfedezés idejétől: 1847 májusától élete végéig, 1865-ig eltartott. Semmelweis újra a újra kifejtette az ő tanítását; és hol könyörgött, hol pedig erélyes hangon követelte, fogadják el azt, hiszen ezek életét lehetne megmenteni vele! Minden hiábavaló volt: a tanítás által megmenthető anyák pusztulását tovább kellett néznie. A sok harc, a sok szomorúság megörölte idegrendszerét. 1865 július 31-én tébolydába kellett szállítani. Tízennégy napi internálás után: augusztus 13-ikán kiszabadult. De halálát nem az elmebaja okozta. Irgalmatlannak vagy kegyesnek kell-e neveznünk végzetét? — szenvedéseit megörövidítette egy másik szörnyű betegség: a gennyvérűség, mely egy az újján szerzett sebnek volt a következménye; tehát ugyanazon kór, melynek azonosságát a gyermekgyógyászok derítették fel.

Minden dicserő szózatnál szebben szól, s még szobránál is maradandóbb az ő saját alkotása, mely megtanította az orvosi világot, mint kell leküzdeni azt a betegséget, mely régente oly pusztítást vitt véghez az anyák közt, hogy volt hónap, a mikor 100 anya közül 30-nál is több halt meg, míg a mai, Semmelweis által meg alapított eljárás szerint 10,000 nő közül csak négy hal meg gyermekgyógyászok lábán!

Néhány nappal Semmelweis szobrának leleplezése előtt állították fel a budapesti szülészeti klinikán Kézmárczky Tivadarnak a mellszobrárt is. Azon a helyen óhajtották megörökíteni képmását hálás tanítványai, a hol tanított, a hol a betegeknek ezreit mentette meg az élet számára, s a hol nemes példaadására ma is nemes gyümölcsöket terem. Kézmárczky Semmelweisnek volt egyik leghivatottabb követője, s az ő tervei és útmutatása szerint épült a budapesti szülészeti klinika, mely berendezésével és csel-szerű voltával a külföldi orvos sebészeknek nemesak bámulatát idézte föl, de még meg-bocsátható irigységüket is.

GYÓZ AZ ENYÉSZET...

GYÓZ az enyészet gyöngén, erősön,
Hol egy barátom, hol ösmerősöm,
Sötét hírével jön a levél...
Egy hete járt itt — s ma már nem él.

Elhiszem én, hogy törvény van ebben,
De működhetnek a halál szobban, —
Haszontalan bár minden panasz,
A hogy így ránk tör, nem jól van az.

Ha már úgy kell, hogy elszomorítson,
Az, a ki elmegy, kezét szorítson, —
Hadd oldanánk meg szépen, békén
Sok bonyodalmat — így a végén.

Egymás lelkén itt sok sebet ejtünk,
Kötelességet sokszor felejtünk,
Busítjuk egymást ártatlanul, —
S ebben az ember sosem tanul.

A sebzett hű társ vérzik titokban.
Tudjuk, — de őt is okoljuk sokban.
Az úgy ilyképen abba marad,
Míg egyikünk a — fűbe harap.

Nagy kár, de így van. Gyarló az ember.
Szándéka jó, de — jobb lenni nem mer.
Gondolja: majd, majd! I van ideje!
S kifogy időből szegény feje.

Ugy lenne rendjén: ki elhagy minket,
Bocsájtán meg mi vétkeinket, —
És legalább ha végperce int,
Ölelhetnők meg szívünk szerint.
Koronghi Lippich Elek.

HIDEG TAVASZOK.

Hideg tavaszok bús lehelletétől
Meggörnyedt a fejem.

Lelkemre ádta a szomorúságot,
Istenem, Istenem!
Súlyos volt a gyönyör gyümölcsös ága,
Te megszoktad, hogy könnyebb legyen.
S a kopár vesszőt úgy dobtad ölembé,
Istenem, istenem!

S álltam viharod reszkető tüzeben
S néztem kigyúlt egéd.
S vártam, réám még mit mér, szörnyűséget
A kezéd, a kezéd!
Minden reményemet meghagyta épen:
Küzdjem tovább e szörnyű életet!
Hanem a boldogságom összetörte
A kezéd, a kezéd!

De ez a törvény. Az Igéret földjét
Szem nem láthatja meg —
Csak, a mely nagy tüzek kihunyó hamván
Virrasztott, könnyezett.
Az út odáig verejtékes, átkos,
Dudvánál, gaznál, nem nyújt egyebet.
De mennem kell, mert szemem nagy fényt látott
S virrasztott, könnyezett.

És mégis — itt-ott, egy-egy dal megállít.
S leányom a szemem...
S lelkem elfogja a multak varázsa,
Istenem, Istenem!
Elpusztult kertek illata száll hozzám
S egy piros ág int messziről nekem —
Oh üz tovább! Ne engedj visszátérni
Istenem, Istenem!...

Erdős Renée.

FORGÁCS, A NAGYBAJUSZÚ.

Elbeszélés.

Irtá Bársony István.

Szeptember első harmadában történt, úgy kisasszony napja táján.

A nyár vége meleg volt; az ős közlekedését még kevés jel mutatta. Itt-ott hervadt a nyárfa s gyéren hullatta aranyleveleit. De a parti fűz bujában zöldelt sarju hajtásaival, mint tavasz elején.

A «Szivszakasztó»-n cserkésztem szarvasra, s Forgács, a nagybajuszú, volt a vezetőm. A bikák még nem bőgtek. Annak az idején

csak későbbre várhattuk. Majd ha az első hűvös eső után beköszönt az ősz, az igazi. Majd ha a nyári hőség, a mely az erdő daliáit a sűrűségekben való sziesztázásra kényszeríti, elmúlt. Majd ha a bikák egyszerre mind szerelmesek lesznek, — majd-majd!...

A «Szivszakasztó» egy meredek hegyoldal, mely erővel visszalökődési a tolakodót, a ki mohó szenvedélyével megostromolja.

Csupa úttalan szikla; egymás hátán dudorodó kő, a melynek a repedéseibe örökös küzdelemmel, fáradhatatlan, gigászi erővel furakodnak be a fagyókerek. A szirtek élei közt lassan, de szívós kitartással vaj magának utat az esővíz s pergő könnyeivel nyirkossá áztatja a kőzet lapjait. Az amúgy is ferde sziklalépcső a rajta élő élő zuzmók és mohok nedvességétől megcsinosodik; ha pedig szárazság van, akkor az elmalló, porhanyó moha teszi csuszóssá. A ki erőlteti, hogy a tetejére jusson, annak előbb-utóbb zakatol a szive, eláll a lélekzete. Azért hívják ezt a sziklahegyet a Szivszakasztónak.

Ott van a Szivszakasztó, Drégelyen túl, a «Deszkás» tőzszomszédságában, a hol a nógrádi szarvasok találkoznak a hontiakkal.

Onnan huzódik a csöndes, méla hegyek folytatása az eldugott Berceze-község felé, a honnan sugárnövésű, hosszú hajfonatos, térdig meztelábás leányok szállinköznak szét az erdő-ségbe, s kaparják, söprik, tisztogatják a cserkésző utakra a gazt és az avar, s tarka viganókkal olyanok, mint egy-egy csudavirág, a melyet tündérszeszély nyilaszt, előre nem sejtett pillanatban, egyszer egy esztendőben, nyár elejének bimbófakasztó hajnalán.

A mikor vége a nyárnak, rélgéltünk már az erdő homályából a csudavirágok. Akkorra nagy a csend, s a szarvast nem riasztja, nem nyugtalanítja itt emberhang, a mit soha meg nem szokik. Legfeljebb ha a pásztor kurjantását. De az nem is igazi emberhang már, hanem csak jeladás, mint az erdei vadaké.

Forgács, a nagybajuszú, ebben a csöndes világban volt a vezetőm azon az emlékezetes szeptemberi hajnalon, a mikor a szarvasbikák még nem váltak széjjel, de már gyűlölni kezdték egymást.

Megmagyarázhatatlan intés készíti őket erre. Akkor kezdődik, a mikor múlik a nyár s az ősz előre küldi üzenetét.

Jönnek hajnalban a nehézkesen lopódzó ködök, a melyek nem oly lengék és könnyen foszlók, mint a nyári esővel érkezők, — hanem sűrű és szívós a leplők, a melyet a szél se igen tép meg, csak úgy hajt, kerget maga előtt.

A hegyek közt szeptember közepén már látni ilyen ködöt; — ámbar még ez sem az igazi diadalmas, a mely ellenáll a napnak. A felséges tüzes nap ezt még vagy lenyomja s itt lent eloszlatja — vagy felszítja magához s felhőt sűrít belőle odafent.

A mikor ez az időszaka következik az évnek: az erdő koronás urai férfi erejük teljességében vannak.

A Szivszakasztó basái nem bőgtek még, de már ellenséget sejtettek egymásban.

A nyár lankasztó hevéit jobbra egymás társaságában heverték végig a titkos árnyas bozótok csendjében. Asszonyt kerülve, nő után nem vágyva élvezték együtt az estharmatos rétek legelőjét, s hajnalban az alacsony vágás zamatos füveit. A jó élettől kövérré gömbölyödtek; gyöngyös agancsuk kifejlődött. Ilyenkor a bikák még jóbarátok. Békén megvannak egymás mellett. A virágos rét esemegéi is jobban esnek nekik, ha nem egymagok csipkedik.

Hanem a mikor a nyár kisirokkóit az őszi szelek kezdik felváltani!...

Hajh, az eddigelő jó pajtások egyszerre felvetik a fejüket s mintha távolról jövő üzenetet várnának: fülelnek, hallgatónak. Nyugtalanul lopózik beléjük. Idegesség, szórakozottá, türelmetlenné válik mindegyik.

Étvágyuk megeszappan.

Az erdő mélyét, a hol a dágványos hűs fűrdőt kínál nekik, gyakrabban sóvárogják.

Egymást gyanakvó sejtélemmel nézik; — s míg az előtt békén dugták össze a fejüket ugyanazért a hercesomóért: most összecsapják agancspengéjüket, mint két bajnok, a ki vivni készül.

Pedig dehogya is a lóhere a gondjok!

Valami van bennök, a mi fenyegeti a régi barátságot. Még most csak halvány sejtés, hogy halálos ellenségek mindenki, a ki férfi. Az asszony, a nő, jelenik meg ösztön növelte vágyaik előtt; s a hány agancsos: mind vetélytársává válik egymásnak.

Már ezt a várakozásos hajnal megelőző este is hallgattuk Forgácsnal a koronás urak kezdődő vitáját, ott a Szivszakasztón.

Egész alkonyaton hiába jártuk végig a nyest lépésével a cserkészutakat: nyomukra nem akadunk. Leszállt az éjszakába hajtó csöndes este; felkelt a hold; az erdő bűbájós fényben úszott, s a lombfák alatt mégis olyan sötét volt, hogy a szakadékos, meredek ösvényen csak bakarsznyi lépéssel haladtunk lejjebb-lejjebb.

Ekkor egyszerre csendül összecsapás hangját hozta felénk a szél az erdő belsejéből. Egyszer, kétszer, háromszor: csitt-csatt! Azután csend. De kisvártatva megint: «En garde! Rajta!»... csitt-csatt!... csitt-csatt!

Jöttek a szarvasbikák. Közeledtek odabent, a láthatatlanságban; eltakarva a homálytól, a bokroktól, házmagasságú sziklatömböktől...

Elvonultak előttünk, mellettünk, alig hatvan-hetven lépésnyire s mi lélegzetünket visszafojtva, lestük: merre mennek.

Forgács, a nagybajuszú, úgy zihált mögöttem, mint egy kimerült gőzmozdony.

A míg a szarvasok nesztét hallhattuk, addig csak megvolt valahogyan: — de a mint minden elesőndesült, kitört rajta a láz, a vadász-láz, minden lázak e legizgatóbbja.

— Menjünk! — mondta s már előre ugrott; ő ment elől; nem birt volna lassú ütemben lépkedni ezzel az érzéssel. Mit bánta ő, hogy a helyenként vakított erdőben lefelé futván a sziklákön, nyakamat törhetem? Ő látott. Ősmerzte az utat. Minden forduló tudott, megérezte, valósággal gurult lefelé, de el nem esett.

Magam sem tudom, hogy értem le utána hazáig. De azért hajnali szürkület előtt, megint csak vele indultam neki a Szivszakasztó meredekének.

Ő volt az egyetlen, ez a néhai oryvadás, a kire vakon rábízhattam itt magamat. Ő volt az egyetlen, a ki pontosan tudta, hány és minő szarvas lakik a körletében.

— Nyolcz bika van a Szivszakasztón uram, dicekedett. Közűk egy fekete, mint a bivaly; a többi is derék. De az a fekete, az nagyon is gyönyörű!

Kigyúlt a szemem, ragyogott az arca, úgy folytatta: «No, holnap hajnalban... majd meg-lássuk. Lőjjen keresztül uram, ha szemközti nem viszem a nyolcz bikával.»

Egy lángbagoly jajongott valahol. Koromsötét volt a fák között.

A cserkészút vonala egy fokkal még sötétebb volt a sötétségben, abból tudtam, hova kell raknom megfeszített óvatossággal a lábamat.

A hold, a mely az este olyan tündéri fényt szórt az erdei rétre odalent; már sehol sem volt.

Egy csoport fenyőfa mellett lopództunk el; a fenyőillat tett rá figyelmissé; felézttem a homályos magasságba; — láttam néhány me-reven kinyúló erős, egyenes kart, a minőt csak a fenyő nyújtogat szét ilyen szabályosan.

Mentünk-mentünk.

Alig hallottuk a saját lépésünket; én a Forgácsot egyáltalában nem. Pedig egész éjjel sem aludt, mindig ivott. Körülülte társaival együtt az égő tüzet a vadortanya előtt, s ott szopogatta, a mi szeszfele a számára került. Mégse nehezedett el. Könnyű volt a lépése és biztos.

Egy-egy szélköltyők pajkoskodott velünk; belénk csimpaszkodott, meglibbentette fölöt-tünk a fák lombozatát s arrább osont.

Tul a hegyen egy róka kezdett vakogni. Négyes ütemmel esaholt bele az erdei néma-ságba. — Ha völgynek fordultunk: tompán hangzott a «vak-vak-vak!» — ha a meredek kapaszkodón újra emelkedtünk, élesen csendül a riasztó hang, pedig ugyancsak megszűrölött.

Legalább egy órája volt már, hogy elindultunk. Világosodni kezdett.

Roszul léptem. Egy rőszegé roppant szét a talpam alatt. Erős bőfőnéssé és gyors futás zaja állított meg. Vén őzbak menekült előlünk, riogva.

Csend, — csend!...

A szürkület már itt van. Nyomán mindjárt megjön a valóságos hajnal. De a nappali élet hangjaiból még egy czippanás sincs. Az erdő még alszik.

Hirtelen megesapja a fülemet valami. Hátrfordulok s némán intek a nagybajuszúnak. Felkapja a fejét s ő is figyel, Hevesen bólint. Mind a ketten úgy állunk, mintha kővé meredtünk volna.

A távolból összecsendülő pengék nesze szállott felénk.

Jöttek a szarvasok visszafelé.

Nagyon is korán volt még, de valami megzavarhatta őket.

Az éjszakát kint töltötték a holdvilágos fényes vágásban, a hol minden bokor közén finom esemege kínálkozott nekik. Hamar jól lathattak. S aztán kezdődhetett bennök megint az izgulás a sejtelmes gyűlölet egymás iránt, a mi most még csak játék, de tán már napok mulva is szétrebbentheti őket.

Akkor vége lesz a pajtáságnak. Akkor kiki megy világga. Valahány agancsos dalia, mind indul, hogy keresse s összegyűjtse a maga asz-szonyait.

Megannyi hárembasává válik minden szarvas-bika.

Udvarló, hős és zsarnok egytől-egyig.

Féltékeny férfi, vagy kőr; és halálos párbajra kész vetélytárs.

Most még nincs itt az ideje.

Most csak épen hogy kezdik; — de már «en garde»-ba állnak, a mint szemközti fordulnak véletlenül.

Abban a szempillantásban megtorpannak. Lábak czövekké mered. Nyakok görbületen feszül. Homlokuk lehajlik. Agancsuk szemága hegyes törként döfésre készül. Egy mozdulat, egy rezdülés, és csitt-csatt! összecsendül az agancspenge.

Jönnék!

Ők azok, a tegnap estiek.

Forgács, a nagybajuszú, tudja.

Erre tartanak a nagy erdőn át.

Lassan, óvatosan, legelészve, közben ácsorogva közelednek.

Meresztem a szememet, úgy figyelek; a szá-jamat is nyitva feledek, így könnyebb hallgatózni. Egy vastag bükkfa van előttem, árnykónt simulok hozzá, neki támaszkodom, pompás fedezetem van így, a nagy fa dereka egészen eltakar.

Halk zuhanást hallok.

Már megint leli a hideg, törli a vadász-láz. — Hallja a szarvasokat s attól megbolondul. — Előtte nem volt jó fedez, hamar ledobta hát magát, nehogy a szarvasok észrevegyék. Hideg-lelősen remeg; s attól az avar zizeg alatta, mintha éger szöszmötölne köze.

Annira izgatott, hogy elfulladt morgásnak hallom szorult lélegzését. Halkan lépisszegem. A mint odatekintek, látom, hogy kinyújtott balkezével mutat valahova.

Majd kinézem a szememet. Ohó! Az első bika már látszik. Vörös, mint a róka. Fialat legény, talán villás. A felhomályban csak sejttem, de tisztán nem láthatom. A tapasztalt vének szeretik az ilyen ugrifurles vitézt előre engedni. Sőt küldik. Baj esetén előre kergetik; bele a tűz-vonalba. A veszedelem hadd érjen mást, ne őket.

Egyik bika jött a másik után.

Forgács felhőrrént, a mint új alak jelent meg a sűrűség szélén, a nagy szállfák között. Most olyat nyöszörgött, hogy főknyerítésnek is beillett volna. Akkor lépett ki a nyílt színre a fekete bika, az egész társaság díszé, venje.

Még messze voltak. A derengő szürkületet a valóságos hajnal csak alig kezdte még eloszlatni. A nagy fa mögől cselözni próbáltam; nem bírtam. Nem láttam puskám végén a legyet; várni kellett.

Forgácsot egyre rázta a hideg. Szinte vonaglott a földön, annyira izgatott volt.

A bikák meglehetősen széjjel voltak. Csak két erős vörös bika zsörtölődött egymással állandóan. Csitt-csatt! csitt-csatt! — hallatszott oly erősen, mintha ott vívtak volna a közelünkben.

A szél felőlök fűjt s tisztán hozta hozzánk a csattogó hangokat a csöndes, nyílt erdőben.

Magam is kezdtem már izgulni.

KÉZMÁRCSKY TIVADAR MELLÉSZOBRA A BUDAPESTI TUD. EGYETEM I. SZÜLÉSZETI KLINIKÁJÁN.

— Jertek, az Istenért, gondoltam; hisz ezt itt mellettem még megüti a guta.

Teknőszerű mélyedés nyúlt felénk a bikák irányából. Egy gyöngye hajlatú katlan. Ha a vezérbika abba beletéved, valamennyi mind utána sétál, egyenesen nekünk.

A teknő éle gerinczesen húzódtott jobbra-balra. Mindakét irányban rézsút elefe tölünk. Az a vörös legény, a ki után a többi gond nélkül ment, egyet gondolt s a gerincz jobb szárnyára indult. Követék mind a heten.

Nagyot dobbant a szívem. Vége! Isten áldjon meg benneteket!...

Négy már eltűnt a gerincz mögött, a nagy fekete bika épen most következett sorra.

— Lőjjen! lőjjen már! — hangzott e pillanathoz, sürgető követeléssel.

A nagybajuszú vadór felugrott fektéből, mint a leshelyből kirohanó párducz.

— Lőjjen! — mondta harmadszor is, és volt a hangjában valami, a mi hasonlított a káromkodáshoz.

Tétovázásomból erős robaj riasztott fel. Ő lött! Lihegve, szemmereszítve leste lövése eredményét.

Ott állott eltorzult arczeval, mit sem törődve velem. Hallgatta a futó szarvasok robaját; előre hajlott; a szemé kidülledt; homlokáról csurog a veríték.

A rózsás hajnal épen megérkezett s ránk vetette első sugarát, a melyet egy hegyzakadék keskeny nyilasán át küldött felénk.

Fél perczekkel előbb még homályban volt a völgy s most egyszerre ragyogott.

Forgács arra a pontra rohant, a hol a szarvasok a gerinczen keresztül váltottak. Kereste egy darabig a jelt — a véryomot, vagy egyebet, a mi azt árulná el, hogy talált a golyója, — de semmire sem akadt.

Búsán kullogott hozzám.

Most láttam csak, milyen vérbeli oryvadás lehetett valamikor, a kin semmi se fog, ha az alkalom kísérti. Úgy nézett rám, mintha annak a szerencsétlenségnek, hogy a szarvasok el-tűntek, én volnék az oka.

Azután észretért és lesütötte a szemét. Megszegte a nyakát s halkan mondta: — Most már indulhatunk — vissza.

NYUGAT VÉDBÁSTYÁI.

Budapest, október 3.

Nagy vihart támasztott a héten egy röpke szó és egy tudománytalan kijelentés. Röpke volt a kijelentés annyiban, hogy pár szóval hiteles okmányokban évszázadok óta élő igazságot akart sem-mienni és tudománytalan volt abban, hogy az általános történelmi és politikai felfogás ellenére, koholmányoktól óhajtott egy ellenséges politikai célzát kedvezni a történelmi belecsempészni. Bécs város polgármestere arról beszélt ugyanis egyik legutóbbi magyarellenes díkezőjében,

SEMMEWEIS SZÜLŐHÁZA AZ EMLÉKTÁBLÁVAL.

hogyan alaptalan az a magyarkról elterjedt vélekedés, hogy ők a nyugati kultúra védőbástyái lettek volna. Második része a historikussá előléptetett polgármesternek már a kijelentésből következett és konkluzió gyanánt zárta be Bécsre és az osztrák tartományokra vonatkozó ama történelmi valóságot, mintha a magyarok bármikor is védői lettek volna az osztrák császári ház érdekeinek. A beszéd nyomán támadt vita és indulatoskodás még ma sem szűnt meg a sajtóban, de mi úgy hisszük, hogy viták és indulatoskodások helyett ilyen kérdésekben egyedül célravezető mód a tények hiteles feltárása, vagyis a históriának, még pedig az osztrák históriának megszólaltatása.

Az egyetemes európai köztudatban a magyarság világtörténelmi hivatásának és szereplésének elismerését ugyanis nem a magyar historikusok szüggerték. A magyarság már mint kész ítéletekről értesült a soha meg nem csáfolt s még csak kétségbe sem vont eredményekről, melyeket a historikusok a török befolyások korszakának ismertetésénél aztán külön is kiemelték. Ez a kifejezés, *ante murale Christianitatis*, mely rövid idő alatt szállóigévé vált Európában, nem magyar historikusoktól származott, hanem az osztrák császároktól és a római pápáktól. «A kereszténység védőfala» és «nyugati államok védőbástyája» című szállóigék szintén ebből a forrásból fakadtak, de nem maradtak az ország határain belül, hanem elterjedtek min-

SEMMEWEIS CSALÁDJA AZ EMLÉKTÁBLA LELEPLEZÉSÉNÉL.

szultánnak Tót- és Horvátországon keresztül szabad átkelést biztosítani az osztrák örökös tartományokba. A pápaság ekkor legkorábban felismerte a veszedelmet, mely a hadüzenettel és Magyarország leveretésével a kereszténységet érheti, segítségére sietett tehát Lajosnak, hogy a szerencsétlenséget legalább ideig-óráig elodázza. *Sayous* Eduard francia történetíró a magyarok iránt állandóan rozindulatú *Aeneas Sylvius* idézi annak bizonyítására, hogy a magyarság ellenállása nélkül a nyugati tartományok és országok szükségképpen a magyarok sorsára jutottak volna. *Aeneas* ugyanis «fálnak» nevezi a magyarokat, kik nélkül «a kereszténység nem lehetne biztonságban.» Ezt a nézetet vallja, csak hogy sokkal nyomatékosabban *Sayous* maga is, előtte pedig *Chassin* francia historikus, a ki «*Hongrie, son génie et sa mission*» című munkájában, 1856-ban külön is foglalkozott a magyarság világtörténelmi harcaival. A francziák mellett azonban az angolok is ugyanezt a nézetet vallják s *Brown* Eduard «*Account of several travels in Hungaria, Servia etc.*» Londonban 1673-ban kiadott művében nyomatékosan kijelenti: «A magyarok tartották föl leghosszabb ideig a törököket és ők akadályozták meg, hogy azok nem nyomulhattak be Európa nyugati országaiba.» Alkalomszerű még I. Miksa császárnak 1506-iki oklevele a Jagellókkal kötött családi szövetségről, melyben «*ante murale et propugnaculum*»

A SEMMEWEIS-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYÉRŐL.

denütt Európában, mert a magyarságnak a törökök ellen folytatott másfél százados harcát kivétel nélkül minden uralkodó az európai kereszténység kérdésének tekintette. *Aeneas Sylvius*, a későbbi II. Pius pápa 1452-ben írja V. Miklós pápához intézett beszédében: *Ungari . . . quorum pectora nostri sunt muri*. Az «*ante murale Christianitatis*»-féle megjelölés szintén nála fordul elő, de nemcsak ő, hanem I. Ferdinánd, I. Miksa, továbbá a császári átiratok, békeokmányok és pápai bullák épen így alkalmazzák. A török hódítás idejében alakított magyar-horvát végvárait mind az osztrák érdekek védelmére létesültek s hogy ez nemcsak a mi állításunk, hanem az osztrákoké is, hivatkozhatunk *Biederman*, *Ilwof Franz*, *Radics Péter*, *Devec Franz*, *Ulman* osztrák történetírókra, kiknek műveiből ez adatokat merítettük. A végvár szimbolikus értelemben előfal, védőbástya volt a távolabb élő, de a török veszedelemnek épen úgy útjában levő nyugati tartományoknak. Ferdinánd főherceg is elismeri ezt, mikor a horvát széleken húzódó magyar végvárakról ezt a nyilatkozatot teszi: «*als ein zwinger, maur und vester schilt unserer Niederösterreichischen lande geacht mögen werden.*»

A mohácsi csatának összes gyásza és minden katasztrófája abból származott, hogy II. Lajos magyar király nem volt hajlandó Szulejman

jelzőkkel illeti a magyarok hadi hivatását. *Maraschi* Bertalan castellói püspök, pápai követ udvarának megbízásából Mátyás királynál járt, hogy Frigyes császárral való békekötésre bírja. Küldetése során előadja a pápai udvar amaz óhaját, hogy «védje meg továbbra is Mátyás a kereszténységet a török ellen.» Majd hozzá teszi: «*Quum Leo cum mure pugnaret?*» Vagyis, hogy érdemes-e az oroszánknak (Mátyás), az egérrel (Frigyes császár) harcolnia, mikor a kereszténység nagy érdekeiről van szó. De nem érdektelen Mátyás királynak az 1486-iki törvénykönyv bevezetésében kifejezett ama panasza, hogy mialatt ő és az ő képviselőiben a magyar nemzet a kereszténység ügyéért harcolnak, Ausztria és a római birodalom folytonosan gátolják török elleni küzdelmeikben. Itt van még I. Ferdinándnak a nagyváradi békeről szóló okmánya, melyben 1538-ban többek között ezeket említi: «*Belgrado primum, praecipuo tunc Reipublicae Christianae propugnaculo adempto.*» A béke szövegében pedig Magyarország után mindig ez a kifejezés: «*ex totius reipublicae christianae.*» Amde hivatkozhatunk még más forrásokra is. *Salamon Ferencz* a török hódításokról szóló munkája 401-ik lapján hivatkozik egy idézetre, mely arra utal, hogy «Németországban azok a magyar hősök, állottak és állanak legnagyobb hírben, kik közvetlenül gátul szolgáltak a Bécs ellen menni szándékozott ozmán hadaknak.» *Károlyi Árpád*, Buda visszafoglalásáról szóló művében pedig ezeket olvassuk: «1786-ban azért ült ünnepet a Németbirodalom becsületes népe, mert végre-valahára sikerült 150 hosszú esztendő alatt oly sokra szaporodott becsületbeli tartozásának egy részét Magyarország iránt letölteszteni.» Ezzel be is zárjuk az idézetek sorozatát, mert nézetünk szerint a történelmi felfogás igazolására és a bécsi polgármester alaptalan mende-mondáinak kimutatására ezek a bizonyosságok is elegendők. De lehetne külön könyvet is írni a magyar álláspont mellett, épen csak ki kellene jegyezgetni az oklevelek és külföldi munkák idevonatkozó helyeinek tömeges utalásait. *Lueger* tehát rossz historikus, de még sokkal rosszabb oklevél

AZ ANYA ALAKJA SEMMEWEIS SZOBRÁN.

magyarzó. Mert a miket elvakult gyűlölségében a magyarok ellen hirdett, azoknak száfolatai benne vannak az osztrák császárok és történetírók ama okmányaiban, melyekre a hitelesség okáért eredeti szövegük közlése mellett hivatkoztunk. *Zuboly.*

FELEKYNÉ MUNKÁCSY FLÓRA.

1836—1906.

A múlt század második évtizedében — az évszámot nem jegyezték fel — egy *Geidler* József nevű fiatal, ábrándos lelkű színész szegődik a magyar színészet úttörőjéhez. Kiveszi részét dícsőségből, nyomorból. Sem a koplalás, sem a jövőnek bizonytalansága, a polgári jólétnek abszolút reménytelensége nem fogyasztja energiáját, nem hűti lelkesedését. A «*Felsőbbség engedelmeivel*» kiadott színlapokon *Munkácsy* név alatt szerepel. Néhány év múlva házasságra lép egy kiváló drámai művésznővel. Aztán apa lesz. Felesége *Baján* — *Teszpisz* szekerére véletlenül oda tévedt — 1836-ban leánygyermekkel ajándékozta meg, ki a keresztésében *Emilia* nevet kap. (A *Flóra* nevet színpadi névül vette fel.)

A kis leány, kinek bölcsője körül a magyar színművészet első apostolai állottak, a magyar színművészet kiválósága lett.

Szomorú aktualitás idézti velünk ezeket a régi dolgokat: *Felekyné Munkácsy Flóra* meghalt . . .

Derehaju öreg urak e név említésekor ugyanazt az édesbús remegést fogják érezni, mely a nagy német költő idegein rezgett végig a régi melódia hallatára. Szép, derűs emlékek tolonganak elő a múlt kárpítja mögül. A holdfényes romantikának legbájosabb alakjai. Még a nevük is vonzóan, andalítóan cseng: «*Völgy lilioma*», «*Erdő szépe*», «*Tücsök*» . . .

De a völgy lilioma elhervadt, az erdő szépe elfonyadt és a tücsök nem ciripel többé. A leányfalusi festői völgyben, lombos fák árnyékában, saját nyárlakában kezdődött ha-

SEMMEWEIS SZOBRA OLDALRÓL NÉZVE.

Rákos fényképe.

FELEKYNÉ MUNKÁCSY FLÓRA.

láló betegsége s onnan Budapestre jött meghalni.

Csodálatosan tökéletes volt a szépsége, sem a költő képzetének, sem a festő ecsetjének, sem a szobrász vésőjének nem akadt semmi hozzátenni, ráaggatni valója. Még az idő a maga borzalmas élettani eszközeivel sem tudta bántani. Mikor fejére ráhullott az aggság ezüstös hava, akkor benne láttuk a világ legszebb matronáját.

Engedjük tolongani az emlékeket e bus alkalommal. A régi koronázó városban, 1846-ban, tíz éves leánya jelenik meg a színpadon. A kis Munkácsy Flóra, a színészgyermek valami gyermekszerepet játszik. A nézőtérben ott ülnek a tekintetes karok és rendek: követek, zászlósúrak, egyházi méltóságok. Egy pillanat alatt megvilan a szemekben az ámulat, a jóleső csodálkozás. Elragadtatással beszél, hogy ennél szebb, formásabb gyermekleányt még nem láttak. Az arcnak klasszikusan tökéletes rajzát két gyönyörű, mély tűző, barna szem egészíti ki. Nem figyelnek arra, hogy mit beszél, csak nézik, nézik. S hogy tovább láthassák, hogy az esztétikai gyönyörűséget meghosszabbítsák, riadalmas tapsal a lámpák elé szölitják.

Ez volt első debüje. És azóta csaknem hatvan esztendeig hallotta a viharra növekedett tetszés, elismerés moráját, az éltető, a boldogító, a pótolhatatlan színpadi tapsot, a neszeléssel előlegezett, megváltott halhatatlanságot, a színész földi üdvét.

És most rójuk rendbe sikerekben oly gazdag művészi pályájának szakaszait. A szépséges magyar leány, mint a délszaki virág, korán fejtett. Szülei, a szűk viszonyok között élő vidéki színészek, szájkutól vonják meg a falatot, hogy a kis Flórát művésznővé fejlesszék. Tizenégy éves volt, mikor Bécsbe küldik egy színésziskolába. A császárvárosban már akkor erős, fejlett színészkultúra volt. A parázs szemű, csengő hangú magyar leány egy év alatt olyan haladást mutatott, hogy tanárai paradízi óhajtottak vele. Felléptették nyilvánosan. Nem is drámai, hanem énekes szerepben. Ez a második debü még zajosabb volt, mint az első. Bécsben akkor az énekes bohózat, a bécsi posse élte virágzásának legzsebb napjait. A lelkes arcu, kellemes szoprán hangú magyar leánynak csak újat kellett volna kinyújtani, hogy gyermekcipőben előkelő művészi pozícióban helyezkedjék el. Nem tette. Haza jött vándorszínész szüleihez és vidéki primadonna lett. Énekes primadonna, népszínműnekesnő. Sorra játszotta Szigligeti-nek akkor új, friss színpadi alakjait.

A levert szabadságharcot követő szomorú esztendőben lelkesítette a magyar közönséget busongó, csapongó magyar nótákkal. De nemcsak a magyar, a szerb közönség is meghódolt épp oly érdekes, mint értékes tehetségének. Nagybecskerekben Munkácsy Flóra jutalom-

játékán találkozott először a szomorú korszakban a magyar és szerb közönség újra a színházban, mint valami kiengesztelő ünnepen.

Ezt a sikert az elhunyt művésznő még fél századdal később is legszebb diadalai közé sorozta.

De a népszínművek hősnőinek ábrázolása nem elégítette ki becsúgyát. Lelke a drámához vonzódott, a lélekrajzó szenvedélyekhez, a tragikai fenséghez. Évek teltek, míg az első nagyobb drámai szerephez jutott.

1855-ben, tizenkilenc éves korában szerződötték a Nemzeti Színházhoz. Ötvenegy év előtt történt. Kántorné már két éve halott volt, de éltek a nagy gárdának legnagyobbjai, ott találta Szentpétery Zsigmondot, mind a két Lendvayt, Egressy Gábort, Tóth Józsefet, Szilágyi Pált, Szerdahelyi Kálmánt, Szigeti Józsefet, Réthy bácsit, s a nők közül Jókainé Laborfalvy Rózát, Lendvayné Hivatal Anikót, Frielle Kornéliát, Hegedüsnet, s rövid ideig Bulyovszkyné Szilágyi Lillát... Az utóbbit kivéve Felekyné valamennyit túlélte. Ez a szép alakja színpadunknak úgy jelenik meg a magyar művészettörténelemben, mint a ki hallotta az első úttörők utolsó csapatát és együtt játszott a modernekkel, a mai nemzedék kiválóival. És ha élete alkonyán tekintete a múltba nézett, látta az egész magyar színdarabot a gigászi egyéniségeivel és gigászi küzdelmeivel.

Első fellépése a Nemzeti Színházban nem volt zajos sikerű. Maga a szerep is jelentéktelen volt. Egy idegenből átültetett hosszú című darabban lépett fel. A darab címe: *«Egy nő ki az ablakon kiugrik»*. Az igazgató még a vidéki énekes sikerekre gondolt és Munkácsy Flórát bokorugró szoknya szerepben léptette fel, olyanban, a melyben énekelnie is kellett.

És négy-öt évig a hatalmas pártnernek mellett csak kisebb szerepeket volt alkalma a közönség elé lépni. Neve, híre csak a hatvanas években nőtt meg szokatlan arányokban hirtelen növekedéssel.

És itt engedjük át a szót ama kor művészeinek, kik Munkácsy Flóra sikereiről, művészi jelentőségéről így nyilatkoztak:

«A drámai műsor az ő vállán nyugodott. Pénztári sikerrel szó sem lehetett, ha Flóra nem játszott. Csodálatosan győzte a színpad izgalmait, fáradsalmait. Estéről-estére hallottuk a közönségtől, hogy ma volt legszebb, legjobb. Játszott vígjátéki és drámai szerepeket vegyesen. És az volt szerencsénk, mert ha Flóra nem játszott egy-egy ideig, akkor nem volt gázi».

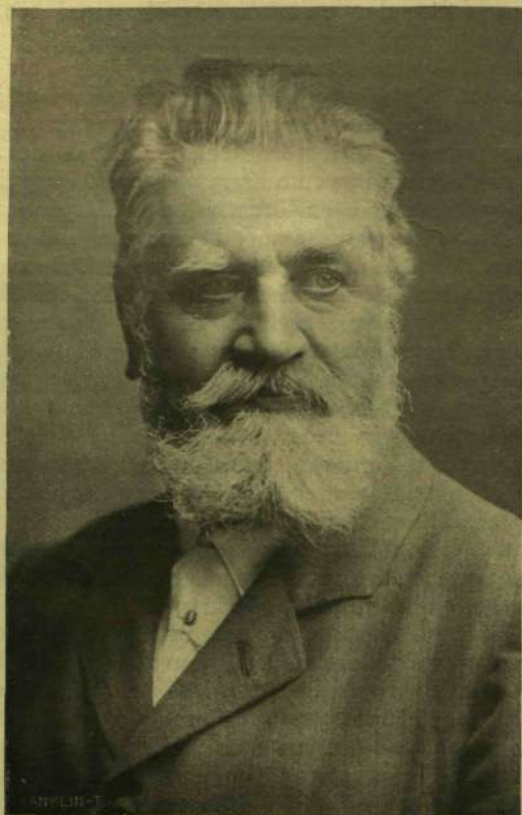
Mi sem könnyűben, mint ezt megértene. A színpadon a romantika nagy bajtársa virágozott, Hugo Viktor dominált. Ki ne hitte volna el a romantika hőseinek, még ha hamisan deklamáltak is, hogy lelkesedni, halni tudnak azért a nőért, kinek szépsége oly csodásan tökéletes, kinek hangja oly búvösen cseng s mely tekintete oly vágyatbresztően csillog. Igen, a kor szinte rátküldte a sikert erre a világszép asszonyra.

A közönség és színész között való viszony is bensőbb volt, mint ma. Ez szemléhetőleg mutatkozott az 1885-iki országos színészi kiállításon, a melyen azok az ajándékok, emléktárgyak, ezüst-, bronz- és aranykoszorúk, a melyekkel Felekynét a hálás közönség elárasztotta, a kiállítás javarészt képeztek.

Művészi sikereinek delelőjén állott, mikor férjhez ment. A leghatalmasabb színpadi pártnernek egyike, Felek Miklós, a nagy székelly vezette oltárhoz. Az érdekes művészpár házassága polgári értelemben is boldog házasság volt. A mi szabad időt a színpad, ez a nagy önző moloch engedett, azt a híres művésznő családja körében töltötte.

Már közel harmincz éve, hogy Felekyné Leányfalun kis falusi birtokot szerzett. Itt látták Felekynét gyermekei és unokái körében abban a polgári egyszerűségben, a melylyel szinte büszkélkedett.

Halálát hosszú, kínos betegség előzte meg. A sors, mely annyi ideig hordozta becsúgy tenyerén, az utolsó hetekben irgalmatlan, kegyetlen volt. A kintől eltorzult arcnak csak a kiengesztelő halál adta vissza nemes, előkelő formát.

Goszeth fényképe.

TELEPY KÁROLY.

Szegény, boldogult szép matróna... ha a hosszú betegség nyugodtabb perceiben vissza idézte emlékébe a sugaras, ragyogó multat, a korai hódítást, a káprázatos sikert, a nagy német költő sóhajtsa kíváncsított ajkára:

... a kik egykor örültek dalomnak,
Ha élnék, messze, szűjjél vándorolnak...

Kevesen, nagyon kevesen élnek... s az újabb nemzedék szinte sietett feledni a magyar színpad egykori diadalmos büszkeségét. És a szép, beteg matróna látta, érezte ezt. Időről-időre hallott is egy-egy halk panaszt. Alig néhány esztendeje, hogy megvált a színpadtól, a melyen pozsonyi első fellépése óta közel hatvan esztendőt töltött.

Áldás legyen porain! Zöldi Márton.

TELEPY KÁROLY.

1830—1906.

Telegy Károly is megtért régi társaihoz, azokhoz a lelkes magyar művészekhez, kik a múlt század közepe táján, áldatlan viszonyok között, szent lelkesedéssel, lankadást nem ismerő szívós kitartással fáradoztak azon, hogy megteremtsék a magyar képzőművészetet. Ezek között a nagyok között ő nem tartozott az elsőkhöz; örök életnek szóló alkotásokat nem is hagy maga után; de buzgólkodása tüzeit és erejét tekintve, kevés olyan művészünk van, ki vele versenyezhetett volna, fölibe pedig egy sem emelkedett. Közel hat évtizedre terjedő művészi pályafutása alatt mindig a küzdők első sorában állott, s ha a magyar képzőművészet újabb időkben a közönség kegyében jelentősebb hódításokat tett, az sok részben az ő páratlan tevékenységének tulajdonítható. Előbb mint a képzőművészeti egyesület titkára, később mint a Képzőművészeti Társulat műtárosa fejtett ki lelkes agitációt, megnyerő modorával hozzá férközve még olyan körökhöz is, melyek addig nem lelki szükségletből, hanem csak az anyagi jólét kötelezéséből épártolták a szép-művészeteket. Kevés olyan magyar festő és szobrász van, ki a jó Telegy bácsinak hálaival ne tartoznék, mert ő jó szívvel és nagy ismeretséggel mindenki számára megkönnyíteni igyekezett a pályakezdés nehézségeit. Buzgólkodása legnagyobb művészeink élettörténetébe is belezúgott, s még többet köszönhet nekik a szerényebb tehetségek, a kiknek nem egyszer ő szerezte meg a mindennapi kenyeret.

Ezért Telegynek csak leköveteltetjéi és barátai voltak a művészek táborában, s ezek abban is kimutatták iránta ragaszkodásukat, hogy később művészetének fogatkozásai felett is szemmet húnnytak. Olyan engedékenység, a minőben a fiatalabb generációtól még nagy hírnévre

emelkedett s elkapott művészek sem részesülnek. Mert valljuk be, hogy ez a magyar művészet történetében oly jelentékeny szerepre hivatott ember, mint művész, nem tartozott a kiemelkedőbb alakok közé. Mint tájfestő aratott legértékesebb sikereket; de ezen a téren sem tudta elérni mestereit, a vele egyvívású nagy tájfestőket; a későbbi generációk képirói pedig messze túlszárnyalták az ábrázolás közvetlenségében és őszinteségében. Tulajdonképpen a Markó Károly által oly fényesen képviselt ideális tájfestészet művelői közé tartozott; de nem volt meg benne Markónak sem csodás finomsága, sem poetikus fölfogása, sőt hiányzott nála az a könnyedség és választékosság is, a mely a legjobb Markó-tanítvány: Ligeti Antal egyes tájképeiről sugárzik felénk. Telegy Károly minden gondossága mellett is igen sokszor hidegen hagyott, szürkés és ölmös színeivel. Mint tájfestőnek azonban mégis megvan az a tagadhatatlan érdeme, hogy a történelmi nevezetességű romoknak s az egy vagy más tekintetben jelentőségre emelkedett vidékeknek gazdag és változatos galleriáját hagyta ránk. E tekintetben teljesen a régi iskola híve maradt: szeretettel csak olyan vidékeket festett, a melyek történelmi értékkel is dicsekedhettek. Pedig egy-két tájképe, melyben az újabb festészeti iránynak tett engedményeket, azt mutatja, hogy palettájáról élénkebb és közvetlenebb színek is kerülhettek volna a vászonra, ha nem ragaszkodik annyira a tradíciókhoz és több időt szentel a természettel való társalkodásra.

Telegy azonban nem általán mozdult ki rajongással szeretett családi fészkeből, meg a Múcsarnokból, a hol szintén voltak kedves gyermekei: a fiatal művészek. Még külföldi művészbártaikat is elhanyagolta, pedig ezek mindig szeretettel gondoltak rá, mert a minden széppért és jóért lelkesülő embert nagyra becsülték. Az öreg Carlini s a magyarok iránt mindig érdeklődő Barozzi, kikkel már Lippinari veneziai iskolájában kötött ismeretséget, sokszor tudakozták felőle, ha utam a lagunák városába vitt s velők egyik vagy másik kiállításon találkoztam. Így volt ez Münchenben is, hol szintén éltek jó barátai. Mindenki tudott felőle egy-egy feljegyzésre méltó történetek, melyből jó szívvel melege vagy kedélyének derüje sugárzott ki. A kik még élnek e jóbarátok közül, bizonyára meghatóttan fogadják most a derék ember elköltözésének híreit.

A vesztéséget azonban mi érezzük legjobban. Telegy nekünk egy emlékezetes korszak utolsó képviselője volt s mint ilyen nem egy szép vonását örítte meg az úttörők nemes erényeinek. Benne, mint azokban a régi nagyokban, utolsó napjág megmaradt a művészet rajongó szerete, társainak megbecsülése s az a boldog hit, mely még a legzűlétebb viszonyok között is föltétlen diadalát hirdeti a kegyelettel ápol

TREBINJE.

eszménynek. A fiatal művészek, kik a külön-külön való érvényesülés küzdelmében az összetartás erejét már nem ismerik vagy kicsinyelik s a gyors siker elmaradásának esetében oly könnyen átadják magukat a csüggedésnek, sokat tanulhatnak Telegy Károly példaadásából.

Sz. T.

SZIKRA-TÁVIRÓ.

A gyermekesek fantasztikus világa nagyok, hosszú évek multán is ott él még mindannyiunk lelkében. Vajjon ki ne emlékeznék a félelmetes óriásra, a ki mértőföldjáró csizmáival szédületes gyorsasággal rója végig a földi utakat, vagy a titokzatos varázslóra, a ki messze tájról, hegyen-völgyön át is meghallja védenze segélyért eső sípját?

A mese misztikus homálya beburkolja ifjú lelkünket és fogva tartja még akkor is, mikor a tudás és az élet küzdelmei már réges-régen letörölték ifjuságunk himporát. De mennél küzdelmesebb lesz az élet, mennél bonyolultabb lesz a világ rendje, annál jobban befészkel magát a mese világába — a valóság. Hiszen már gyermekeink is ott találják a mérföldeket járó óriás helyett a gyorsvonatot és csöppet sem csodálkoznak azon, hogy a telefon kis kagylója megszólaltatja távollevőket, láthatat-

lanok hangját. Így őlt testet a gyermekese. És ide s tova a legmerészebb fantázia is csak halvány mását festheti majd meg a való életnek.

De a mi felkeltette érdeklődésünket, midőn még a fantázia születté volt, bizonyára érdekelni fog akkor is, midőn a természet csodás erőinek megnyilvánulását mutatja, a mely erőket tudásával és akaratával igába hajtott az ember.

A modern technika nagy vívmányai között talán alig akad még egy, a mely oly nagy mértékben magára vonta volna az emberiség figyelmét, mint egy fiatal olasz mérnöknek — Marconi — genialis találmánya, a szikra-távíró. Az érdeklődés nemcsak a találmány nagy fontosságának és értékének szól, hanem főleg abban a titokzatoságban leli magyarázatát, a mely a drótnélkül való táviratozást kíséri. Mert hát hogy is lehet az, hogy mi gyenge halandók belelődjünk üzeneteinket a világűrbe és azok hosszas bolyongás nélkül, villámgyorsan kötnék ki épen ott, a hová szántuk őket? És ez nem volna se csoda, se varázslat? Abba már bele-szoktunk, hogy nem csak hatalmas folyók medrében, hanem vékony dróton is végig haladhat a munkát fakasztó erő; de hogy a villamosságot kézzelfoghatóan anyagi vezetés nélkül is eljuttathatjuk óriási távolságokra és eljuttathatjuk úgy, hogy ott olyan hatásokat létesítsen, a minőket a küldő szánt neki: ez még mindig csodával tünik határosnak.

Pedig ez évben már tíz esztendeje elmúlt, hogy ez a csoda legelőször megtörtént. Épen egy évtizede annak, hogy Marconi Guilelmo Bologna mellett, apja birtokán, néhány kilométer távolságra drót nélkül táviratozott; azt pedig, hogy a villamosság úgy terjed tova, mint a fény sugar, sőt hogy egyforma gyorsan haladnak (másodpercenként 300,000 kilométer sebességgel): már Hertz Henrik kimutatta 1888-ban.

A mindent betöltő áther rezgése épen úgy továbbítja a fényt, mint a villamosságot, de míg a fény rezgése annyira gyors, hogy az egyes hullámok hossza mindössze néhány tízezer milliméter, addig az elektromos hullámok nagysága a tízezer métert is meghaladhatja és lengésük ennek folytán sokkalta lassúbb. Ez az oka annak, hogy szemünk a fényrezgések eredményét felveszi, de a villamos rezgések iránt érzéketlen marad. Midőn azonban 1890-ben egy francia fizikus, Brauly oly készüléket szerkesztett, melynek az a sajátossága, hogy megéri a ráható elektromos sugarakat és hatásuk alatt jó villamos vezetővé válik: akkor egyszeriben pótolva hiányos érzékünk. Ha ezt a készüléket bekapcsoljuk egy villamos áramkörbe, akkor rendez körülmények között meg fogja szakítani az áram keringését, de abban a pillanatban, a mint kívülről villamos sugarak rezgése éri, jó vezetővé válik és útát enged az áramkör villamos erejének.

A TRÓNÖRÖKÖS FOGADÁSÁRA ALAKULT HERCEGOVINAI BANDERIUM VEZETŐI.

TREBINJÉBEN VÁRJÁK A TRÓNÖRÖKÖST.

Ezzel tulajdonképpen már minden föltétele teljesítve volt a drót nélkül való táviratozásnak.

Meg kell töltenünk villamossal egy testet és azután ki kell sütnünk. A keletkező szikra nyomán a környező áther rezgése jó, hasonlóan a víz hullámgyűrűhöz, midőn követ hajítunk a csöndes tóba. A villamos hullámok tova terjednek minden irányban és mesés gyorsasággal érnek el oda is, a hol a vevő állomás készüléke már várja a szikra jeleket. A megérkező hullámok besugározzák Braulynek egy helyi áramkörbe iktatott készülékét, a mely ez által jó vezetővé válik és működésbe hozza a vele összekapcsolt írókészüléket. És ez a folyamat annyiszor ismétlődik, a hányszor a küldő állomás az átugró szikra segítségével

elmeneszi messze újtukra a villamos hullámokat.

Ez így nagy vonásokban leírva bizonyára igen egyszerűnek tűnik. De hogy mennyi nehézséggel, mennyi ezernyi akadályal kellett a kísérletezőknek megküzdeniök, míg ennyire jutottak, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy Brauly felfedezése óta a mi gyorsan élő korunkban is hat esztendőnek kellett eltelnie, a míg legelőször sikerült a drót nélkül való távirás.

Mikor aztán az állomások távolát megnövelték, arra volt szükség, hogy messzire elható hullámok létesüljenek, melyeket nem akadályoznak meg újtukban a közbeeső földi akadályok, a hegyek, a felhők. Erősebbé kellett tenni

az elektromos hullámokat, mint a hogy a hegedű szekrénye messzehangzóvá teszi a négy húr gyenge hangját. E célra az áramkörrel összekötött légyezetek szolgál, a mely megfelelő vastagságú drótot köt össze a földdel és egy magasra nyúló árbócra, vagy ily drótok egész hálóját használja fel a villamos hullámok hatásának fokozására. E háló kellő méretezés és elhelyezés mellett ugyanúgy erősíti az elektromos hullámokat, mint a hangvilla, vagy a hegedű szekrénye a hangot. Ily módon elérjük, hogy hatalmas méretű villamos hullámok szelik át a világ átherjét, a melyek óriási távolságon is megtartják még elektromos hatásukat.

Meg volna tehát oldva a kérdésnek az a része, a mely nagy távolságok áthidalására vonatkozik. De ez még nem elég. Mert hiszen nem csak arra van szükség, hogy messze tájakra eljusson a szikra táviró hatása, hanem főleg arra, hogy épen oda jusson, a hová szánjuk: a rendeltetési helyére. És ez a nehezebb része a problémának. A megoldásnál ismét a hangok világából vesszük az analogiát.

Ha két hangvilla közül az egyiket meglaltatjuk, akkor a másik is velezeng, ha egyformán vannak hangolva, de csak csendesen zümmög, ha más az alaphangja. A mikor tehát azt akarjuk, hogy a drót nélkül való távirásnál két állomás egymással összeköttetésbe lépjen, akkor egyformán hangolt, vagyis egyforma hosszú hullámokra kell beállítanunk mindkét állomást. Ez esetben a küldő állomás jeleit pontosan regisztrálja a vevő állomás. Minthogy az elektromos hullámok hossza nagy határok között változtatható, az egyes állomásokra más-más hullámhossz állapítható meg és így elérhető, hogy pontosan csakis a hívott állomás kapja a táviró jeleket.

A szikra-táviró állomások száma egyre szaporodik és körülöttünk messze távolról jövő üzenetek röpködnek, melyek elérik rendeltetési helyüket akkor is, ha az óceánjáró hajókra szántuk. Hiszen ma már a tenger hullámain ringó hajó utasai sem nélkülözik a modern ember mindennapi kenyerét, az újságot, mert a partról jövő, drótnélkül küldött híreket le nyomtatja és kiadja a hajó nyomdaja. És minden nap új javítást, új találmányt hoz; ki tudja, mit rejt a holnap. P.

MEGÉRKEZÉS A TREBINJEI ÁLLOMÁSON.

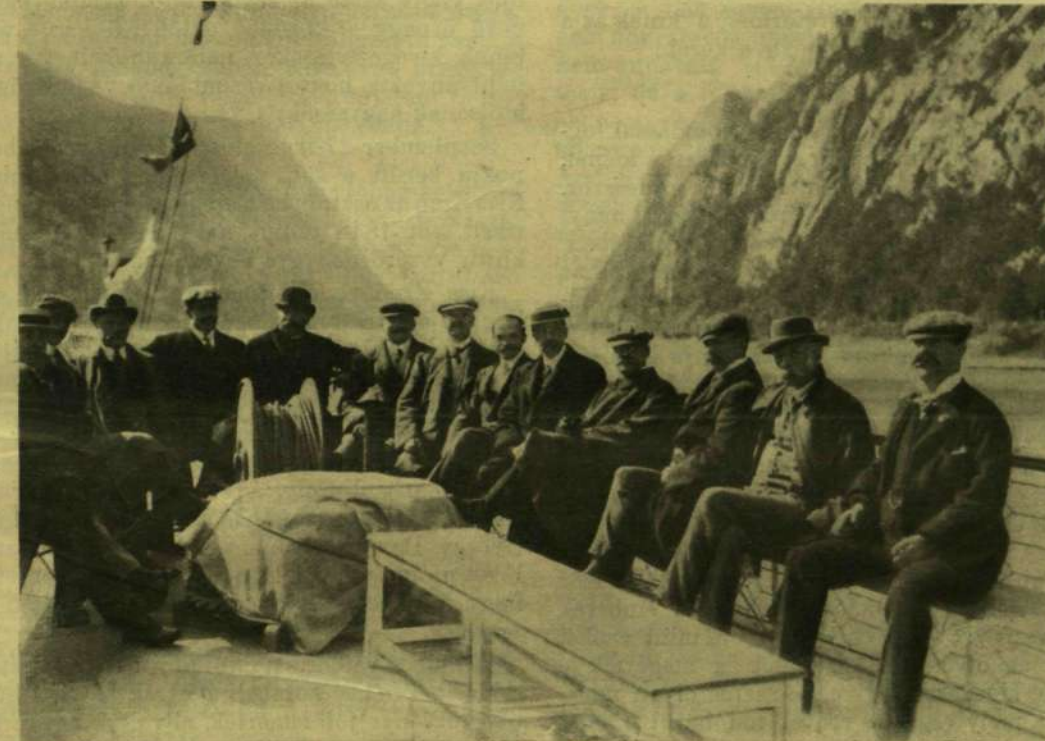
FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS HERCZEGOVINÁBAN.

A HÉTRŐL.

A művelt rendőr. Egy derék, érdemes és írói tehetséggel is megáldott rendőrtisztviselő, Laky Imre könyvet írt, a melyben műveltségre, illetve a közönséggel való érintkezés művelt formáira, udvariasságra oktatja ki a rendőröket. Hogy erre a könyvre szükség volt-e, vagy sem, azt a szerző legjobban tudhatja, hiszen rendőrtisztviselő. Ha megírta a könyvét, ez a mellett szól, hogy igenis szükségesnek ítélte. De hogy lesz-e láttatja a munkájának, hogy ez-e a mód és eszköz, a mely a baj orvoslására és a derék cél elérésére a legalkalmasabb, abban már egy csöppet se vagyunk bizonyosak. A mi nézetünk az, hogy ha a rendőr a közönséggel való érintkezésben nem olyan, a milyennek ez érdemes könyv érdemes írója látni szeretné, ebben nem kizárólagosan és talán nem is elsősorban a rendőr a hibás. Nem vagyunk föltétlen hívei a milió-elméletnek, de annyit el kell ismernünk, hogy a környezet átalakító és áthasonító erejéről szóló tan nem alap és nem igazság nélkül való. És ez az erő annál hatásosabb, mennél egyszerűbb embereken kell érvényesülnie. Egy erős egyéniség, egy megállapodott fölfogás ellentáll neki, és a maga megkonstruált törvényei szerint cselekszik. De az utcasarkokon nem posztolnak havi nyolcvan vagy száz koronáért filozófusok, hanem egyszerű emberek, a kiknek a tevéset és viselkedését a környezetük tevése és viselkedése szabá-

A CSORBAI TÓNÁL.

A KAZÁNI SZOROSBAN.

valóságos gyűjtőnév, mert a fékvesztett salakos indulatok gonosztevéinek egész bandáját jelenti: rablást, gyújtogatást, kinzást és tömeges emberölést. Érdekes és megdöbbentő eredményre eszmélünk, ha ezeknek az újabban termelt internacionális szavaknak a jelentését csoportba állítjuk. Csodálatosképpen egyetlen egy sincs közöttük, a melynek a fogalma derűs, kedves, nemes, jó dolgokat határolna. Csalást, szédeltést, harcot, boszúállást és gyilkolást jelentenek ezek az új szavak, a melyeknek az értelmé oly általános, a használhatósága oly kiterjedt, hogy minden nyelvben helyet kaphattak. És termi őket egy olyan kor, a melyet a humánus haladás, a méltányosság és a melegebb megértés korának nevezünk. Hogy van az, hogy ez a kor seregszámra termi a roszt, a minek eddig nem volt neve, de semmi olyan új jót nem produkál, a minek a jelzésére új szóra lenne szüksége? A valóság talán mégse lesz ilyen kegyetlen. Inkább úgy lesz a dolog, hogy a nyelvek öntudatlan, de természetes hiúsága szüli ezt az eredményt. A nyelv hiúsága, a mely a jónak, a szépnek, a díszesnek szivesen ad nevet a maga szavából, ellenben a csunyát, a roszt jobb szereti idegen köntösben látni, semmint a maga palástját terítse reá.

lyozza. A közönség szolgálatára rendelt közeg nem lehet ott faragatlan és goromba, a hol a közönség pallérozott és udvarias. Ez a tétel természetesen megfordítva is áll, mert a milyen természetellenes dolog durván felelni annak, a ki udvariasan kérdez, olyan tulságos nagyigényűség udvariasságot követelni attól, a kinek mi ezzel adása maradtunk. Kétségtelenül vannak kivételek is, hiszen nincsen szabály kivétel nélkül, de azt hisszük, hogy a kit az élet nem tud megtanítani tisztességre, az aligha fogja ezt könyvből megtanulni.

A pogrom. Ma már minden újságolvasó ember tudja, akármilyen nyelve vagy nemzetisége, hogy a pogrom szó mit jelent. A magyar ember csakúgy, mint a német, a francia, az angol, az olasz. Ezt az orosz szót nem kell többé se lefordítani, se magyarítani, használható és alkalmazható a világ minden nyelvén. Meg lehet tehát állapítani, hogy az interparlamentáris frazeologia, a nemzetközi szokások egy új darabjal gazdagodott. Ennek a szokásnak a gyarapodása folyton tart és annál szaporább, mennél sürűbbé és erősebbé válnak az emberiség egyetemes érdeklődésének összekötő szála. Így lett internacionális szóvá, a melyet már mindenütt megértene: a sztrájk, a panama, a krimicsau és most legújában a pogrom, a mely

AZ ANGOLOK TÁNCZRA PERDÜLNEK MEZŐHEGYESEN.

AZ EIGHTY-CLUB TAGJAI MAGYARORSZÁGON.

GRÓF MAJLÁTH GUSZTÁV PÜSPÖK, A MENYASSZONY NAGYBÁTYJA.

A reformer. A rendőrség most egy Kiss Hánzi nevű embert nyomoz, a ki hónapokon át olesó hússal látta el a külső városrészek kispénzű lakosságát. Harmadrészáron adta a borjúhúst, mint a hogyan a mézszárszekekben mérik. A hús a kihallgatott emberek vallomása szerint jó volt, friss volt, gyöngé és kellemes ízű, nem ártott meg senkinek egész addig, a míg ki nem derült róla valami. Az, hogy a Kiss Hánzi váci borjúbusát — kutyának hívták. Kutyahúst árult a kitűnő férfi. Most már persze nem árulja, mert a mint a dolog kitűdött, menekülnie kellett, különben nemesak a rendőrséggel, hanem a saját kundsajtjaival is meggyűlt volna a baja. A magam részéről kíváncsian várom, hogy ha elcsipik, micsoda ezímen fogja a hatóság felelősségre vonni a ravasz Kiss Hánzit? Az egészség ellen elkövetett vétség vagy kihágás deliktumát nem lehet rája bizonyítani, mert a vevői közül, a kik az ő «borjúhúsából» ettek, egy se lett beteg: legfőlebb utólag kavardott föl a gyomruk, mikor megtudták, micsoda pecsenyéből lakmároztak. Engedély nélkül való iparüzésért is bajos lesz felelősségre vonni ezt az éjjeli mézszáróst, mert hiszen arra, hogy kutyahúst mérhessen, ugysis hasztalanul kért volna engedélyt a hatóságtól. De azért mégis be fogják csukni Kiss Hánzit okvetlenül, a mint hogy föltétlenül bezárták volna ezelőtt még öt évvel is azt a mézszáróst, a ki — lóhúst árult a közönségnek. Ma már a lóhús recipiálva van, több ember lakik jól vele Budapesten, mint fogolypcsenyével és se

annak nem lesz semmi baja, a ki méri, se annak, a ki eszi. Ki tudja: húsz-harmincz esztendő múlva nem úgy lesz-e a világ a kutyahússal is, a hogyan már ma van a lóhússal? Ki tudja eldönteni, hogy ez a bűjdosásba kényszerült Kiss Hánzi is bűnös-e vagy reformer, a kinek az a tragikuma, hogy — megelőzte a korát!

Öngyilkosok. Egy statisztika-csinálással foglalkozó német professor (vajjon van-e német, a ki nem professor és van-e német professor, a ki nem statisztikus?) érdekes tanulmányt tett közzé ezen a héten egy berlini újságban. Ez a tanulmány közli három esztendőről az életuntak, az öngyilkosok statisztikáját. A német professor, Hübllich-nek hívják, a statisztikának különösen egy tételét tartja kiválóan érdekesnek. Azt, a melyikből kiderül, hogy az ötven esztendőnél nagyobb kort élt öngyilkosok száma még csak századrészt se teszi azokénak, a kik harmincz esztendőnél fiatalabb korban emészették el magukat, immáron elviselhetetlennek érzvén az életet. Ez a fátum bizonyára érdekes, de a milyen érdekes, olyan természetes és olyan bőségesen megmagyarázható. Először is a harmincz esztendőnél fiatalabb emberek száma sokkal, de sokkal nagyobb, mint azoké, a kik az ötvenedik esztendőt is megérték a földön. Másodsor egy egész sereg olyan motívum, a mely végzetes erővel tud hatni a fiatal lélekre, hatástalanra lesz vagy legalább is az ereje nagy részét elveszíti az idősebb emberrel

szemben, a ki tapasztalatai edzettségében és csalódásai filozófiájában kevesebbet is vár, nehezebben is ijed meg az élettől. Megírta Montesquieu, hogy az emberek legvégtetesebb betegsége a fiatalság. Egy részük nem bírja ki és belehal, de a ki kibírja, az se jár sokkal jobban, mert — megvénül. A korosabb embernek a kötelezettsége is rendesen több, mint a fiatalé, a mi az ittmaradást parancsolja neki, ha különben nem találja is valami nagy gyönyörűségét az életben. Harmadsor és végezetül az ember mindenben azt unhatja meg legkönnyebben, a miből — sok van neki. Ez a törvény bizonyára áll az életre is. Ezért unhatja meg könnyebben a húsz esztendő fiatal, mint a hetven éves aggastyán.

ARAD.

1849 szeptember 30-ikán.

Az aradi várban 1849 szeptember 27-én megalkult cs. kir. vérbíróság Haynau unszolására a 15 honvédtábornok «felségárulási» perét mindössze három nap alatt fejezte be. A vádlottak kihallgatása e három napon reggeli kilencz órától déli 12 óráig tartott.

Legtöbb időt a börtönben megtévelyodott Lenkey tábornok ügye vett igénybe, kire Ernst hadbíró mindenáron azt akarta rásütni, hogy tettei az elmebajt, pedig a szerencsétlen ember még azt sem tudta, hol van s mit kérdezzek tőle. Végre aztán az egyik ülnök, valami Tichy nevű őrnagy — ki utóbb október 6-ikán a vértanúk kivégeztetésekor parancsnokolt, — azt indítványozta, hogy a «szimuláns» vádlott ügye utolsónak hagyassék.

Szeptember 27-ikén először Kiss Ernő tábornokra került a sor, valószínűleg azért, mivel Kiss Ernő az osztrák hadseregben ezredesi rangot viselt, sőt 1848 június havában V. Ferdinánd király vezérőrnaggyá nevezte ki.

Kiss Ernő az alkotmányra letett esküt, valamint a király nevében kiadott parancsokat hozta fel védelmére, melyek szerint mindenkiben a miniszterium utasításainak feltétlenül engedelmeskedni tartozott. Ugyanígy nyilatkoztak Aulich Lajos, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Lázár Vilmos, Gáspár Endre, Török Ignác, gróf Vécsey Károly, gróf Leiningen Károly, Nagy Sándor József, Knezics Károly, Lahner György, Damjanich János és Dessewffy Arisztid. E két utóbbi tábornok indulatosan kijelentette, hogy mint becsületes emberek mást nem is tehettek.

Miután a vádlottak, mint volt osztrák tiszt, a Mária Terézia korabeli osztrák katonai büntető törvényt jól ismerték, el voltak ugyan készülve a szigorra, de viszont a tényálladék előzményeinél fogva méltán és jogosan elvárhat-

ták, hogy ez előzményeket még a legszigorúbb bíró sem hagyhatja figyelmen kívül.

Arról azonban nem volt tudomásuk, hogy a császár teljhatalmú alteregója, Haynau tábornoszernagy Ormai Norbert ezredest Aradon már augusztus 21-ikén minden törvényes látszattal bíró procedúra s ítéletozatal nélkül brevi manu felakasztatta.

Azt sem tudták, hogy Haynau Bresciában az ottani polgárság tizenkét tagból álló küldöttségét, kik frakkban s fehér nyakkendővel nála tisztelegtek, egy félóra múlva a város kellő közepén amugy frakkosan felakasztatta.

Midőn azonban szeptember 28-ikán az aradi vár kazamatáiban elterjedt az a hír, melyet az őrség s a porkolábok is megerősítettek, hogy a brünni hóhér nyolcz pribékkel Aradra érkezett, Aulich tábornok azzal vigasztalta türelmetlenkedő bajtársait, hogy nemsokára ugyanis lesznek minden bajon.

A halálos ítéleteket a tábornokoknak egyenként szeptember 30-ikán reggeli kilencz órakor, s így hat nappal a kivégeztetés előtt hirdették ki.

Midőn a vasra vert tábornokokat zárkáikból az ítélet kihirdetésére a vár nagytermébe kísérték, Aulich tábornok a kerre nyíló folyosó ablakából észrevette az egyik porkolábot, ki a kertben egy csomó fűzfaágat hámozott.

— Na tessék, — mondá Aulich, — a porkoláb hozza már a bizonyos ágakat.

Ugyanis a katonai büntető törvény szerint a halálos ítélet kimondása után a hadbíró egy fagat tör ketté s ezt a delinquens lába elé dobja.

A tábornokok szó nélkül hallgatták végig a borzasztó ítéletet, csupán Kiss Ernő kérdezte: «És mikor?» Mire a hadbíró gúnyosan mosolygva azt felelte: «Ezt majd megtudja.»

Az október 6-ki iszonyú dráma többé-kevésbé ismert és harmadfél óráig tartott vérfagyasztó lefolyását e helyütt ismételni nem akarjuk, de azért azt a szomorú tényt nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy több vértanu meztelen holtteste 1849 október 6-ika óta most is a bitófa alatt porladozik.

Ugyanis a halás utókor eddig még nem ért rá, hogy a vértanu halált tábornokok tetemének tisztességes sírhelyet keresett volna...

AZ ÜNNEPLŐ HERCZEGOVINA.

Irta Szokolay Kornél.

A Hercegovina a királyt várta. Ferencz Ferdinánd főherceg jött helyette. Csalódás ez a derék hercegezőkora, a kik nagy örömmel készültek a fölséges úr fogadására. A bosnyák hegyek, a hercegovinai sziklák világában soha sem járt Ferencz József,

ámde azért a nép már régen megrajzolta magának az ő alakját, a ki elérhetetlen magasságban trónol valahol Bécsben vagy Budapesten. Könnyen elgondolhatjuk tehát, micsoda hatást keltett a hír, hogy a fölszabadító *car i cralj* leszállt trónusáról, meglátogatandó a Hercegovinát. Óriási szenzáció volt ez; a legkisebb faluban is neszét vették a nagy eseménynek, a melyet alaposan megvitattak a muktárok, knézek és egyéb helyi nagyságok. A tehetősebb bégek, agák és keresztény notabilitások nagyban készülődtek Trebinjébe, a Hercegovina kertjébe, hogy bemutassák hódotukat az uralkodónak, a ki új korszakot nyitott hazájuk történetében. Előkerültek a drága nemzeti ruhák, a művészi veretű fegyverek, hogy emeljék a trebinjei nap fényét.

Az ünneplő Hercegovina nem mindennapi látvány. Egyszer volt benne részem; a hercegovinai vasut megnyitásokor. Vonatunk végig rohogott az egész országon, a délvideki nap perzselő sugaraitól szikrázó sziklák között. A lakosság minden állomáson ünnepi díszben. A hivatalnokok aranygombos hóféhér tropikus uniformisban. A katolikus és ortodox papok fekete talárban, színes övvel, amazok fején szeles karimájú aranyszínű alacsony kalap, emezekén, a magas karima nélküli kürtő, valamint a turbános muftik és imámok szinte megindító békességben állanak egymás mellett, a vallás egyenlőségének és szabadságának szimboluma gyanánt. A férfiak bátor, nyílt, értelmes arckifejezésű nagy szál legények; a nők egyes vidékeken föltűnően szépek úgy arczra, mint termetre nézve. Mindkét nem ruhazata vidék és felekezett szerint változik, de a fehér szín az uralkodó. Bármilyen azonban a szín, a himzés művészi becsét kölcsönöz alsó és felső ruhának egyaránt. Arany-, ezüst-, színes selyem-fonállal meglegőpően szépen dolgozik a bosnyák és a hercegező nő. A minták változatossága, finom ízlése, a kidolgozás tisztasága gyakran ámulatba ejt. A férfiak és nők ingét, a törülközőt, az asztalruhákat stb. egyes vidékeken gazdag színes himzés borítja, míg az ezüsttel és arannyal kivarrt férfi és női felső ruhák akárhánszor nagy értéket képviselnek. A keresztények a Hercegovinában nem fezt, hanem vörös körletű fekete kis sapkát viselnek. Egy-egy ilyen szingazdag csoport a ragyogó napfényben festői képet nyújt. Este a sziklaormokon örműtűzek gyultak ki, míg vonatunk lenn a hegyek sötét árnyékában nagy vörös lámpákkal mint a gonosz szellem suhant tova, kísérteties dűbörgését százsorosan vevén vissza a sziklafalak. A trebinjei népünnepe becsületére vált volna bármely genialis szinpadí rendezőnek. A szép leányok és asszonyok, a dölczeg férfiak, a kólót szinte balletszerű elvenséggel, leleményességgel, kecsességgel és

AZ OROSZ TRÓNÖRÖKÖS.

bájjal táncoltak; az ürüsités nagy vigasság között folyt, a népies játékok viszont nemes vetélkedésre nyújtottak alkalmat a férfias erő és ügyesség kifejtésében. Egész Trebinje és környéke talpon volt, örvendezve a vasutnak. Kis városban évekig él az emléke az ilyen ünnepek, s a jó trebinjeiek azt hitték, hogy a király-nap fénye még a miniszteri nap fényét is messze túl fogja ragyogni...

A Hercegovina a királyt várta. Ferencz Ferdinánd főherceg jött helyette. De a program változatlan maradt.

A főherceg, a ki majdan a király utódja lesz a királyi és a császári trónon, a fölséges urat képviselte a dalmát-hercegovinai kombinált tengeri és szárazföldi hadgyakorlaton. Ennek alagondolata az volt, hogy valamely ellenséges flotta Raguzza-Gravozánál sereget tesz partra, a melyet a Trebinje felől előnyomuló magyar és osztrák hadsereg visszazorit a tengerbe. Ferencz Ferdinánd szeptember 13-án udvari külön vonaton Raguzából Trebinjébe utazott, a hova délelőtt 11 órakor érkezett meg. A város gazdag és izléseesen föl volt díszítve bosnyák, magyar és osztrák zászlókkal és cimerekkel, valamint lombfüzerekkel. Az ünneplőbe öltözött lakosság aprajánagyja, ifja-vénje az utcán tolongott, hogy lássa a ritka vendéget, a kinek vonatára Uszkopljében, a hercegovinai határállomáson szállott föl Burián István báró közös pénzügyminiszter.

A trebinjei pályaudvaron a szabályszerű katonai ceremóniával fogadták a főherceget. A díszszázad szárnyán állott Albori Jenő báró tábornoszernagy, a bosnyák-hercegovinai országos kormány feje, megjelent ott továbbá Benko Izidor báró, az országos kormány polgári adatlusa, a mosztári kerület (Hercegovina) főnöke stb. A pályaudvar előtt pompás bandérium tüzes lovai füzánkoltak. Harcedzett, marcsona alakok (szerdások) lovagoltak a dölczeg csapat élén, a kik legnagyobbbrészt vezetői voltak a hetvenes évek törökellenes fölkeléseinek. A ruha és a fegyver, a mi itt látható volt, egyenesen a muzeumba mehetne. Mindennemű régi családi kincs, drága arany-ezüst himzéssel, handzsárok, pisztolyok, művészi véséssel és berakással. Ferencz Ferdinánd a konakban küldöttségeket fogadott, majd körülkocsikázott a városban, érdeklődéssel szemlélve az egyes pittoreszk részleteket, különösen a XVIII. század eleji török várat, a Trebinjeza partján épült régi házakat, a török városrészt, a Kállay-parkot stb. délután két órakor pedig visszautazott Raguzába.

Trebinje megint eszedesen élhet tovább az emlékeinek és a — dohánytermelésnek.

A MÁTKAPÁR.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA A NÁSZNÉP KÖZÖTT.

GRÓF HADIK BÉLA LAKODALMA PALLAVICINI STEFÁNIA ÖRGRÓFNŐVEL.

A CZÁRI CSALÁD A PETERHOPI PALOTA KERTJÉBEN.

EGY POHÁR BOR A CSŐSZNEK.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 53-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «*Regénytár*»-ral s rendkívüli mellékletekkel is bővítve legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» színes képmellékleteket is ad, több színben művészileg kiírt képeket.

A «*Vasárnapi Ujság*» «*Regénytár*» című heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkákörre és divatra is.

Előfizetési feltételeink:

A «*Vasárnapi Ujság*» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Ujság*» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nagy magyar atlasz. Vannak könyvek, melyek nélkülözhetetlenek minden művelt ember számára, mert munka, társalgás, újságolvasás közben minduntalan hozzájuk kell fordulni felvilágosításért, pontos adatokért. Az ismeretek mai roppant széles köre mellett még a mindennapi családi társalgásban is lépten nyomon felszínre kerülnek oly tárgyak és adatok, melyeket nem tarthat az ember a fejében, arra való a kézikönyv a könyvespolcon, hogy megtalálja benne, a mire épen szüksége van. Ilyenek a szótárak, lexikonok s ilyen a nagy világ-atlasz. Az újságban, az üzleti életben egész tömeg olyan helynév, egyéb földrajzi dolog bukkan az ember elé, a melyet legfeljebb szakemberek ismerhetnek könyv nélkül; az atlasz ezt a szakembert pótolja. Ezért kulturális szükséglet jelent, hogy minden nemzetnek legyen a maga általánosan elterjedt részletes atlasza. Külföldi munkákkal ezt pótolni nem lehet, mert a német atlasz német ember számára készült és annak szemével nézi a világot, az angol az angoléval. Mások a szempontok, más dolgok fontosak és jelentéktelenek. Nagy bajunk volt, hogy egész mostanáig kellett várunk ennek a nagy magyar atlasznak megjelenésére, melyet a magyar könyvkiadásban mind általánosabbá váló, sokat szidott, de sok hasznos is produkáló részletfizetési rendszer tett lehetővé. Egy nagy kiadó cég és egy tudományos társulat szövetkezett a feladat megvalósítására. A Földrajzi Társaság vezető embereinek köszönhetjük a munka szellemi részét. A szerkesztést földrajzi irodalmunk régi derék művelője, dr. Brück Károly vállalta magára, segítségére voltak benne dr. Erdődi Béla és

SZÜRETI KÉPEK. — TAPOSSÁK A SZŐLŐT.

állítás is csinos, a térképek színezése, rajza egyaránt gondos, a mi nagyon fontos dolog, mert az efféle munka használhatóságát csaknem ugyanolyan mértékben mozditja elő a külső, mint a tartalom. A kiadó Lampel-Wodianer cég érdeme nemcsak az, hogy a kiállítás így sikerült, hanem az is, hogy az egész munka ideháza készült, teljesen magyar munkaerővel. A 158 lapot magában foglaló nagy mű ára izléses, erős félbörkötésben 48 korona, a mely összeg részletfizetéssel is törleszthető.

Közoktatásügyi tanulmányok. *Kármán Mór* hosszas betegségéből fölépülve, egy-két év óta újult erővel fogott hozzá paedagógiai irodalmi munkássága folytatásához. Munkáiban nemcsak gazdag tapasztalatainak, hanem újabb irodalmi búvárkodásainak eredményeit is felhasználja. Most egy nagyobb tanulmányoztat kiadásába fogott, melynek első száma most jelent meg «A felekezeti oktatás és az állam részvétele a népiskola szervezésében» czim-mel. Egy nálunk is mindig aktuális kérdést tárgyal, sorra véve az egyes európai államokat s megvilágítva bennük a maga szempontjából a közoktatási állapotokat. Ehez a nagyobb munkához függelékül van csatolva egy rövidebb, a melyben a nemzeti nevelés dolgában hozott régebbi törvényeket ismerteti tárgyilagos elemzésben.

Dömény József. Ezt a jó magyar nevet ismerik lapunk régebbi olvasói. A nagyberényi öreg református pap viseli, a ki egy hosszú emberéleten át híven, hitbuzgó lelkesedéssel lekipásztorkodik derék magyar népe közt s e mellett fiatal kora óta szerényen, lármás hatásokat kerülve, de tiszta ihlettel, meleg idealizmussal áldoz a költészetnek is. Versei javarészt a «*Vasárnapi Ujság*»-ban jelentek meg. Gyulai Pál és Lévy József mellett ő lapunknak harmadik legrégebb költő munkatársa: mint egy nekünk küldött levelében mondja, 1856-ban jelent meg itt első verse. Tehát most tizenöt éves jubileumát költői munkásságának. Erről a jubileumról a maga reszkető, öreges betűivel verset is írt, a mely így szól:

Ötven éves jubileumomra.

Jubilálok, persze csak úgy titkon,
Gratulálok jó magamnak itthon...
Rokon, barát semmit se tud róla,
Hogy a lantom ötven évről szól ma.

Üldögélek csöndes kis szobámba,
Nincs körültem zaj, zsbongó lármám...
Poharamat főlelem kezbe...
Hozzám ma is csak a jó nap néz be.

Úgy-e, jó nap! ismerjük mi egymást?
S bár te égi magasságban fenn jársz,
Lenézel a földi sárra, porra,
Magas fák közt rejli kis bokorra!

Nem úgy, mint a földi emberfajta,
Kit ha a sors fel magasba hajtja
Rájok se néz, kik alantabb járnak,
Vagy vergődnek mélyén rút hinárnak.

Melegedben sokszor részesültem,
Ha sziveket láttam jégkihűlten...

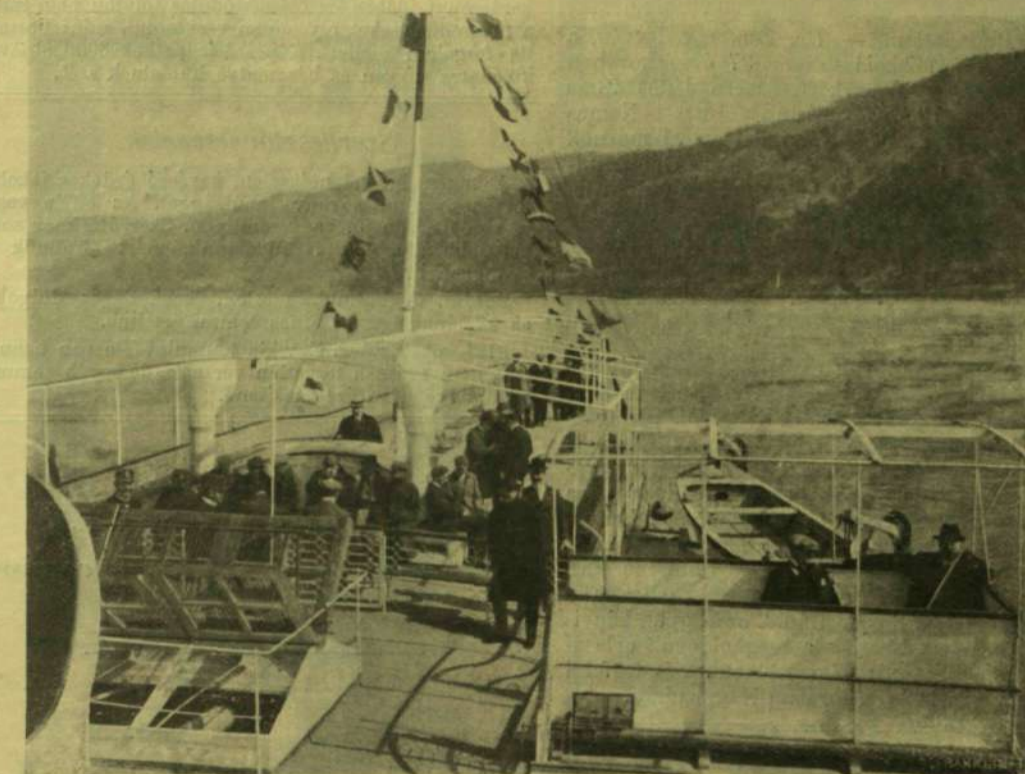
Bús lelkembe néha sugárt szórtál
S ragyogott az tőle — mint egy oltár.

Úgy-e, jó nap, akkor se hagyj engem,
Ha siromba le kell is majd mennem?
Szórn sugarat oda te is olykor,
Rügyfakasztó nyájas szép tavaszkor.

Lehatol tán sugarad én hozzám,
S nyugodalmat, édes álmat hoz rám...
Megérezem azt a rögön is áttal,
S megköszönöm nyíló kis virággal!

Mi is örvendő részt veszünk szíves üdvözlötünkkel Dömény József jubileumában. Költői pályája, mely ha nem juttatta is országos, nagy hírnévre, sok szép, magyaros virágot termelt, — csaknem egész teljességében lapunk hasábjain folyt le s jubileumi verse arra vall, hogy vénája most sem merült még ki. Lapunkhoz való hívségét, aggkoráig megtartott szeretetét köszönettel jegyezzük fel s a legjobb kívánságainkkal vesztünk részt szerény, csöndes jubileumi ünneplésében.

Limes-tanulmányok. A magyararcheológiának van egy még mindig megoldatlan nagy kérdése: a limesnek, az egykori nagy római birodalom határának magyar részét kell pontosan megállapítani s a tudomány mindenféle szempontjaiból részletesen megvilágítani. Ez a munka a magyar tudományosságának mondhatni beszületéskérdése, mert a németek már befejezték a maguk részét, az osztrákok is s a nagy munka jóformán csak a magyar rész hiányával csonka. Utóbb még az is megtörténhetik, hogy a németek fognak bele a magyar rész feldolgozá-

AZ AL-DUNÁN.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: **KULIFFAY ADOLF** nyug. uradalmi számtartó 77 éves korában Budapesten. — **BALOGH LAJOS** állami tanító, római katolikus kántor, 44 éves korában Marosújváron. — **SUMBEKY KÁROLY**, az écsi czukorgyár nyug. tisztviselője 85 éves korában Környén. — **NABICHT ALAJOS** nyug. intéző Lajos bajor herceg sárvári uradalmában, 82 éves korában Kőszegen. — **CSENYEI KÁROLY** segédjegyző 24 éves korában Veresegyházán. — **FLEISCHL MANÓ** okleveles mérnök 35 éves korában Budapesten. — **Id. RAABE ADOLF**, a Pozsonyi Iparbank főkönyvelője 70 éves korában Pozsonyban. — **Szentiványi MÁRKUS DEÁK LÁSZLÓ**, kir. bírósági végrehajtó 44 éves korában Brassóban. — **GÖREY GYÁRFÁS**, irgalmasrendű tag, nyug. főgyógyszerész 60 éves korában Kismartonban. — **Uzoni ZAYZON FERDINAND**, a polg. leányiskola nyug. igazgató, 68 éves korában Sepsiszentgyörgyön. — **FALUDI MIKSA DR.**, a székesfehérvári kereskedelmi akadémia igazgatója 55 éves korában. — **PANKUET ANTAL M. kir.** honvédtiszt nyugdíjas és 48-as honvéderőmester 74 éves korában Egerben. — **VÁRY-SZABÓ ISTVÁN**, Kiskunhalas városának 25 éven át volt polgármestere, 48-as honvédszázados, 79 éves korában Kiskunhalason. — **SEIBEL LAJOS**, Székesfehérvár volt rendőrőkekapitánya 59 éves korában a székesfehérvári Szentgyörgy-kórházban. — **Dr. MANDELLÓ KÁROLY**, jeles közgazdasági író, 1872-től 1895-ig a «*Pester Lloyd*» munkatársa, 77 éves korában Budapesten. — **Idős budaházi és veszközi BUDAHÁZY ISTVÁN** 80 éves korában Debreczenben. — **BOROSTYÁNI ANTAL** gazdasztisz 58 éves korában Battyán-

AZ ELSŐ HÓ A CSORBAI TÓNÁL.

sába is, a mi örök szégyene volna a magyar tudományoknak. Pedig e nagy és fontos ügyről alig hallani valamit, sem az Akadémia, sem egyéb tudományos testület nem indít akciót az érdekében; a mi kevés kutatás folyik, mondhatni egészen a maga erjéből végzi egy-két buzgó archeologus. Egyikük, **Téglás Gábor** most egy füzetet adott ki a limeskérdésről. A német birodalomban e célra alakult bizottság munkálkodásainak főbb eredményeit ismerteti benne, levonva tanulságait hazai limesbúvárlataink számára.

Semmelweisről, a nagy magyar orvosról a szobra leleplezése alkalmával tartott ünnepen **Győry Tibor** mondott emlékbeszédet, a mely most külön füzetben is megjelent. Alapos tanulmányozás és figyelemre méltó írói képesség munkája az emlékbeszéd, igen tanulságos és érdekes, sokszor mélyen meghatározó képet rajzol Semmelweisnek munkásságáról. nagy eszméje érdekében kifejtett küzdelmeiről Semmelweis pályáját ismerni kellene minden művelt magyar embernek s e célra a Győry Tibor kis füzeté nagyon alkalmas.

Új könyvek:

Közoktatásügyi tanulmányok. I. A felekezeti oktatás és az állam részvétele a népiskola szervezésében. Irta **Kármán Mór**. Budapest, Franklin-társulat; ára 3 korona.

Limes-tanulmányok. Irta **Téglás Gábor**. (Akadémiai értekezések a történelmi tudományok köréből.) Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 2 korona 40 fillér.

Emlékbeszéd Semmelweis felett. Irta **Győry Tibor**. Budapest, külön lenyomat az «*Orvosi Hetilap*»-ból.

A MEZŐHEGYESI MÉNESBEN.

AZ EIGHTY-CLUB TAGJAI MAGYARORSZÁGON.

ban. — MILASSIN ILLÉS gyógyszerész 61 éves korában Szabadkán. — VÁGR ENDRE ügyvéd 59 éves korában Budapesten. — DR. ZSINDELV ISTRVÁN, a sárospataki ref. főiskola tanára 37 éves korában Sárospatakon. — NEMESKÉRI TÖSKÉS JÁNOS 48-as honvéhadnagy 79 éves korában Győrött. — NEMES MIHÁLY GYULA magyar királyi kataszteri mérnök 35 éves korában Nyírádon. — T. MÓZES ODON gimnáziumi helyettes tanár 28 éves korában Magyaróváron. — KUTHY FÜLÖP székelyfehérvári rendőrkapitány 32 éves korában a budapesti Vörös Kereszt-kórházban. — NEMESKÉRI HORVÁTH IMRE Fejérmegye nyug. főügyésze 81 éves korában Simontornyan. — BIRÓ LAJOS nagyszőlősi lelkész 59 éves korában Nagyszőlősen.

ÖV. STEIGER PÁLNÉ szül. Fromhold Paula 44 éves korában Mármaroszigeten. — ÖV. BRZSTOVSKYI ÖPÖNNÉ szül. Galgóczi Sarolta nyug. áll. isk. igazgató 71 éves korában Brassóban. Az elhunytban Galgóczi Antal tábornagszolg. nővérét gyászolja. — ÖV. EISLER FERENCZÉNE szül. Kóth Anna 76 éves korában Leányfaluon meghalt. Ernye Gyula a belv. takarékpénztár igazgatója, Massanak Rezsőné, Szemes Edéné, és Novák Dánielné édes anyjukat, Massanak Rezső táblabíró, Szemes Ede nagykereskedő és Novák Dániel orsz. gyűl. képviselő anyósukat gyászolják a megboldogult uriaszónban. — ZÁKONYI JÁNOSÉNE szül. Sándorfalvi Holic Juszitina 44 éves korában Nagyszuhán.

EGYVELEG.

* A múlt 1905 évben Ausztriában 800 millió levelező lap kelt el; míg ezelőtt három évvel csak 241 millióra volt szükség.

Hatásban a «Stella»-viz felülmúlhatatlannak azért nevezhető, mert e szer a megőszült haj eredeti színét nem megfestés útján adja vissza, de vegyi összetétel-nél fogva annak eredeti színét adja vissza.

Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat a brüxi Konrad János cég «Karácsonyi jutalom» című hirdetésére. A hirdetésből az tűnik ki, hogy minden vevő, a ki október hó 1-jétől november hó 31-ikéig legalább 40 koronányi megrendelést tesz, karácsonyi jutalom gyámán, egy K 4.20 értékű L. v. Adler Roskopf riadó ébresztőórát éjféli világító mutatólappal kap ingyen mellékelve. E jutalom a cég vevőinek azért lesz kiszolgálva, hogy azok megrendeléseiket már október-nve n'bar hónapokban tegyék meg, mivel a cég, mely

naponként 1200-1500 szállítmányt tesz postára, a karácsonyi időben az irásai tördelés folytán nem tudja a megrendeléseket oly simán eszközölni, mint normális forgalom mellett. Képes árjegyzékek 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek szét.

Szerkesztői üzenetek.

A hazugság. Jelentésközlés, kevéssé érdekes iskolai történet, vajmi sovány tanulsággal. Az efféle vagy legyen nagyon jó, vagy semilyen. Szerzőtől már sokkal jobb dolgokat is olvastunk, mért közölnök a gyöngébbet?

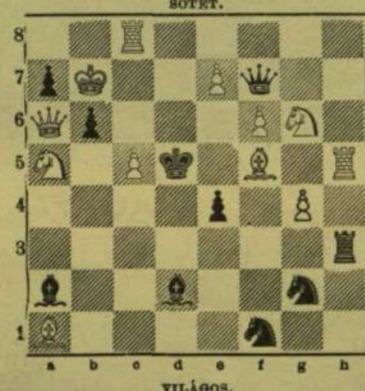
Bordal. A Felföld. Izetlen, kezdetleges dolgok; az effélenek igazán nincs semmi értelme.

Első kötetemben. Egy kis hangulat-féle van benne, meg nem egészen ügyetlen verselés, de egyéb semmi, a mi figyelemre érdemltené.

SAKKJÁTÉK.

2504. számú feladvány. Blake F.-től.

(A «Western Daily Mercury» hatodik feladvány-versenyén az első díjat nyerte.)

Világos indul és a második lépésre matot ad.

A 2497. sz. feladvány megfejtése Dr. Gold Samu-tól.

Világos. a. Sötét.	Világos. a. Sötét.
1. Pa4-e8! ... Ke7-f6 (a)	1. ... Ke7-d8
2. Pa5-e1 ... Kf6-g7	2. ... Kd8-c8
3. Fe1-c3 † matt.	3. ... Fe8-c6 † matt.

A 2498. sz. feladvány megfejtése Ludányi Antaltól.

Világos. a. Sötét.	Világos. a. Sötét.
1. Vd3-b1 ... g4xh3 (a, b)	1. ... d5-d4
2. f2-f4 † matt.	2. Bb4-b5 † matt.

Helyesen fejtették meg: Morényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szokera László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — Gürtler Albert. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzsig Róbert (Zakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szege). — Hofbauer Antal (Liptóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Nagykőrösi Városi Kaszinó. — Kovács László (Nagykőrös). — A «Győri Sakk-kör» (Győr). — Szokós Árpád (Környökbánya). — Kádár Ferenc (Alsó-Úbuda). — A «Franszföldi Olvasó Egylet». — Both Jenő (Franszföld). — Kunszt János (Zólyomkörtve). — A «Zborói Társaskör». — A «Kaloceai Katolikus-kör». — Wolf János (Kalocea). — «Sásdi Társaskör». — Veerős Miklós (Zirc). — Márkus Károly (Marburg).

Sakk-üzenetek. K. F. Alsókubin. Földványa nem jó. Elemi szabály, hogy világos egy-egy változatban csak egyféle módon adhat matot. Az ellenkező eset, — melyet az elmélet részleges mellékfogalmak neveznek, — hiba s a földványit értéktelenné teszi. Az én ötlete eredeti, azonban az enálval föltehető vált földványában sem a tartalom, sem a kidolgozás nem olyan, hogy e dívját miltá földványok föleleveníására méltó legyen. — A másik négylépésben a harmadik lépés szintén többféle lehet. (Ve7, Ve6, Ve8, Fb7 stb.) A kétlépés 1. Vg6-l is megfejtető.

S. A. Nagylonnc. Megkaptuk. Lovéban válaszoltunk.

KÉPTALÁNY.

A 37-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Barátodért se tagadd az igazat.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Salvator Lithion-forrás
Természetes vasmagnes kénű hatással
vevo, hólyag-, rheuma- és kőszénvbántalmaknál, veseleleti nehézségeknél, szarkozettségáknál a legre-sze emésztési szerek burtánál.
Eucáj este n'fraktár Edecs uty L. urnál.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyer-mek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körmű 40-42. sz. Alapítótott 1863. Folyó év szeptember havában 1.503.400 K értékű biztosítási ajánlat nyujtatott be és 1.283.000 K értékű új biztosítási kötvény állítottott ki. Biztosított összegük fejében 90.700 K 79 f. fizetettett ki. 1906 január 1-től szeptember 31-ég bezá-rólág 13.549.200 K értékű biztosítási ajánlat nyujtatott be és 11.774.600 K értékű új biztosítási kötvény állit-tatott ki. Biztosított összegük fejében a folyó évben 773.847 K 23 f. s az intézet fennállása óta 10.939.751 K 53 f. fizetettett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbizto-sítás minden nemével foglalkozik a legelőbb díjtéle-k és legelőnyösebb feltételek mellett.

Uj! Folyékony Uj!
Somatose
étvágygerjesztő,
idegedző
erősítőszér.

KODAK
kamarák napfény-tekeresfilmek részére K 6.50-10l egész 400 koronáig.

Ki akar angolul tanulni?
Az jó hasznát veszi a következő könyveknek.
Bizonyf. Angol és magyar beszélgetések kézikönyve. Vásonkban kötvő 3 korona 20 fillér.
Dallos-Patterson. Gyakorlati angol nyelv tan. Vásonkban 3 korona 60 fillér.
Kaphatók Lampel R. (Wodlaner P. és Piai) r. t. Budapest, Andrássy-ut 21.

Reggeli előtt
1 pohár rohitschi «Tempel-forrás» a vizeletr hat, étvágygerjesztő és előmozdítja az anyagcsere-t. «Styria» forrás különben hasonló, de erősebb hatással bír. Nagybani rakete Magyarországr részre: Hoffmann József Budapest, Háthy-u. 8.

Toronyharang ébresztő-óra
t-re di mindnapi, 30 óráz ütőse-kezzel és ébresztővel, erős hangú haranggal, simára fényezett gomb-oltyu kerettel, átmérője 30 cm., üvegbeletés óralappal, 3 aranyozott sülvény, teljesen félszereltes. 3 évi írásbeli jótállással csak korona 6.60 csak kockázat kizárval Becserelés megengedve, vagy a pénz vissza-l — Széküdi utánvétellel vagy az (szasz előleges beküldése mellett) KONRAD JÁNOS első órágyára Brüx, 740. sz. (Csehszág) Nagy képes magyar árjegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

Vásároljon Svájci selymet!
Kérjen mintát a mi ujónságnakról feketében, fehérben vagy színesben K 1.15-től egész K 18-ig méterenként. Különlegesség: Selymekelmék (farsaság), menyasszonyi, báli és utcai toilettokra, valamint blonsokra, bélsére stb. Mi csak jótállással kezesekedt selyemszövet adunk el dí-rekt magánfelelnek, vám- és portmentesen a lak-sika szálta. SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.) Selyemszövet-kivétel. Kir. udv. szállító.

MAGGI SZESITŐ
javítja az étkek ízt.
Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

KAKUK-ÓRÁK 8.50
diszes faragott szekerényben madár-díszszel, csontszimok és csontmatar-tákkal, fés és óráz-óra hárivalat. 33 cm magas, teljesen félszereltes 2 aranybronz fényötöbös súlylyal, pontosan járó elsőrendű skót művel 3 kor. 50 fill. Készítők 30 óráig járó tollonóművel 16 cm. átmérőben 3 kor.; ugyancs 8 napig járó 30 cm. átmérőben 5 kor. 60 fill. ml - den órázát 3 évi írásbeli jótállás. Evtente 50.000-nél több árát szállítok t. vevőim legjobb megelégedésére. Már magyában ezen a magy nemében egye-dül álló teny legelőbb bizonyíték csom szolidságának. A legesélyesebb meg-rendelést is a legmagyobb pontosággal eszközölöm. Széküldés utánvétellel KONRAD JÁNOS első órágyára állat BRÜX, 741. szám. Csehszág. Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

PREMO és POCO kamarák figyelemre részére és Premo-film-pnekok (napfény töltés) 22 koronától egész 915 koronáig.
Prospektusok ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók.
KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Karácsonyi jutalom.
Minden tisztelt vevőm, a ki október 1-étől november 30-ig egyszerre legalább 40 korona értékben megrendel, — kap ingyen karácsonyi jutalmul: 1 darab 4343 sz. elsőrendű Sas Roskopf Alarm ébresztőórát éjjelvilágítószámlappal 4 korona 20 fillér értékben, három évi írásbeli jótállással. November 30 után beérkező megrendeléseknél t. vevőim karácsonyi jutalomban már nem részesülhetnek. Ajánlatos tehát a karácsonyi vásárlást nem január októberben és novemberben eszközölni.
KONRAD JÁNOS első órágyár, Brüx 748. szám. (Csehszág.) Épen most jelent meg 200 oldalnyi főárjegyzékem, mely 3000 képet tartalmaz, kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentve megküldetik.

OLCSÓ JÓ ÓRÁK.
Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjérv-hivatal jóváhírd., számerezott mutató-lappal és másod-permutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. duplafélel 14 kor. 50 fill. Roskopf-rends. horgonyművel nyitva 10 kor. Ugyancs duplafélel 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák dísz vá-lasztekében. Az összes órák pontosan fel vannak húzva és a legpontosabban szabályozva, s ezért a 3 évi írásbeli jótállás hiteles. Kockázat nincs! Kicsere-lés megengedve vagy pedig a pénz vissza-adatik. A megrendelést utánvétellel eszközli: Konrad János, első órágyára, Brüx, 738. sz. (Csehszág.), cs. kir. bírói hites becsús. A zegemert arany és ezüst kékütkési érmekkel tüntetők kl. Alapítótott 1873-ban. A több mint 3000 képet tartalmazó magyar árjegyzékem órák, arany, ezüst, szemével, látszó, lórák, dobányzó kékütkék, aszálárak, szerszámok, háttérrel tárgyak, játékoknak szel-rol kívánatra bárki ingyen és bérmentve megkapja.

PILULES ORIENTALES
(KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dússága. Kezelse egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyek-től elismerve. Az egészségre semmikepen ártalmas. Ot-ven éves siker. Ezernyi elismerőlevél. Világhíri Egy üveg használati utasítással 6.40 K. utánvétellel 6.75 K. Diszkrét bérmentes széküldés. J. RATIG, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék címezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Pser-hofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15, Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19, vagy bármely előlebb gyógyszer-tárba.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.
Alapítótott 1847.
Brausweller János
Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műóra, főtállalója a remontoir ingaóráknak stb. stb.
ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölteknek.

DAVID KÁROLY ÉS FIA
Doboz, papírárú és szab. fémkapecs gyára
Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám
Gyárt papírtányért, bonboniert és jadinet-dobozokat. Sajttól kerak doboz-akat, legmentesen elszárít, összehajtható dobozokat, pólyák, kőtőgyapot, stb. csomagolásokat. Hintadobozok, valamint látszó. Lemasz-ostívek tetszés szerinti ma-gyában. Teas-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filleres tea-esomagolásához. 300 munkás. Napj quirtás 150,000 doboz.

ALASSA
gyógyszerész-féle ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.
Semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szor bekentés után tiszta fiatal arcok lesz. Szépítő, majfoló ráncok elűntnek és szépséget megtarthatják, ápolhatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 K. Ugorka-Crème 2 K. Fémalkál-Balassa Kornél első helyi gyógyszerész. Budapest, Andrássy-ut 47.

MANDULA KORPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTSCH A. és FIA, BÉCS
X., Quellingasse 116. sz. I., Wellzelle 9. szám.

Tanító nélkül, tanulás nélkül, két n. nélkül mindenki játszhatik
Fuvóaccorderon hangszerem
dalokat, táncokat és indulókat. Különösen ajánlható lakodalmi és alkalmi mulatságokra, kirándulá-sokra stb. A hangszerek 10 bil-lentyője, 20 hangja, 2 mély hang-billentyűje van és 1 darabnak ára magánmulatói iskolával együtt csak K 250, 3 darab K 7.—. Accorderon a legfinomabb kivitelű és legelőbb hangokkal K 360. Széküldi utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése után KONRAD JÁNOS hang-szer-kivitelű háza. Brüx, 745. szám (Csehszág.) 3000-nél több ábrát tartalmazó nagy képes magyar árjegyzékem ingyen és bérmentve küldöm.

Kis gyer-mek és felnöt-tek hasme-nése ellen
Tannin
Csokoládé
taph. gyűgysz. 40 filléret
Utánvétellel
órázokjunt.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany és ezüstárúkról.
KONRAD JÁNOS
első órágyára Brüx 733. szám. (Csehszág.) Valódi ezüst remon-toir óra K 7.00. Valódi ezüstlánc K 2.50. Kockázat kizárva! Becse-relés megengedve v. a pénz vissza.

BORHEGYI BORVIZ
SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CÝGÝ ÉS ÜDÍTÓ SAVANYUVIZ FORRÁSKEZELÉSÉG BAROT, HÁROMSZÉK MEGYE
VEZÉRNÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 2-38 BUDAPEST, CSINERGY U. 66.

ZENEMŰVEKET
vegyünk
ROZSNYAI KÁROLY
könyv- és zeneműkereskedésben
IV. ker., Muzem-körút 15. szám. alatt.
Bő zeneműárjegyzék ingyen.

Jól járó feketeerdői óra
szépen faragott szekerényben, meg-bítható, jó szerkezettel, 3 évi írásbeli jótállással, fehér csontmutatókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen félszereltes, aranyozott sülvények csak 2.80 korona. Evtente több mint 50.000 óráz küldök szét m. t. vevőim legmagyobb megelégedésére. Ez az eddig egyedül álló szám legelőbb bizonyíték csom megbízhatóságá-nak. Minden, meg oly kis megbí-zást is a legmagyobb lelkiismeret-séggel eszközök. Széküldi utánvétellel
KONRAD JÁNOS
órágyár Brüx 742. sz. (Csehszág.) Nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

Óvjatok lábaitokat!
tyúkásan, hólygok és hü-gyök ellen. Minden ba-lyok, különösen a kelle-metlen lábszárd és talp-égek megáztatás, ha vi-szálják a dr. Kögyes-féle imprágnált talpacskát. Fájra K 2.— K 1.— és K —.00. Széküldés utánvétellel. Jarmoldatárak rakata. Prospektusok ingyen. Wien, I., Domenikanerbastei. 21/G. Az összes asbataruk raktára.

Bruyerfa pipák
elsőrendű gyartmány
valódi elpusztíthatatlan Bruyerfából
Sima pipák, erősen meghajlított adartváltó, meggyászár, selyem csővel és szaru szópókával, körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill. Ugyancs, de faragott Bruyerfafelel K 1.60 Kellemes és száraz, ezért tiszta és utol-géretlenül kellemes ízű dohányzás. A leg-magyobb választott dohányzó-szerkeztől találatja árjegyzékemben, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhet: KONRAD JÁNOS kivitelű háza által Brüx, 746. sz. (Csehszág.) Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékem ingyen és bérmentve.

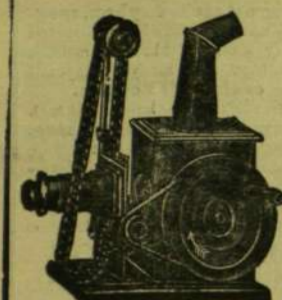
Sérvben szenvedők!
Keleti legelőbb találmánya szeren-csően megoldotta a sérülők kéré-dést. A cs. és kir. szab. Keleti-féle sérülők, pneumatikus gummi-pe-lottával, a legelőbb és legmagyobb sérülők is visszatartja. Számtalan elismerőlevél a bel- és külföldi leg-híresebb orvosaitól és szakkönyv-íróktól. Ara: Együldu — K 12. Kétüldu — K 24. 25 év óta fennálló testgyegyzészi (orthopaediai) múltjeteiben egy fővárosi gyakolók szakorvos ál-landó felügyelete mellett a legelőbb letesebb technika kivitelben ké-szülnek.
Műlábak és mű-kezek amputáltak részére. Műfüzők és egyenestartók fedénnétek részére. Járó- és támgé-pek csont és izületi (ruben-lotikus), angolokos, rheumás, (elgőrhült) betegeknek. — Szeg-nyevnek részletezetés meggyegyes szerint. Koldóksér és lógo has ellen. Fontos hólygknek: gócsérharisnyák értékelés, drágdi és gyermekláb ellen. Női kizsigálás.
Kérje ingyen és bérmentve szemel több ábrá-val ellátott árjegyzékem.
KELETI J. orvossebészti műszergyáros
Budapest, IV., Koronaherzeg-u. 17. a szám. Gyár: Központi Városház. Alapítótott 1878

Szolid beföldi hangszerek szétküldése legolcsóbb gyári árában.

Közvetlen a forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Széküldési feltételmentes...

Konrad János Brűx, 744. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzéket 3000 nől több ábrával...

KINEMATOGRÁF!

Érdekesítő gyermek- és felnőttek számára. Mint «Laterna Magica» is használható...

KONRAD JÁNOS első óragyárából, Brűx, 747. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék...

Serravallo CHINA-BOR VASSAL. Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára.

Szesz-lámpák, Petroleumfűző- és fűtőkályhák, Légszesz- és villamos csillárok, Petroleum-lámpák, Salon-Petroleum. BRÜNNER TESTVÉREK.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben.

Az 1849 október 6-án dicső vértanu-halált szenvedett hőseinknek emelt díszes irodalmi emléké az Aradi vértanuk Albuma.

Szerkesztette VARGA OTTÓ. 87 Ára díszkötésben 6 műmellék-képpel. 15 korona. lettel.

A szabadságharc eseményeit a tizenhárom aradi vértanú személye körül csoportosítva írja le a szerző...

KOSSUTH LAJOS ÉLETE ÉS MŰKÖDÉSE.

Irta Gracza György. Ára 5 korona.

Aradi fogásom alatt irt adatok az 1848/49-iki szabadságharcból.

Irta Csutak Kálmán. Ára 3 korona 20 fillér.

1848—49-iki szabadságharc története.

800 képpel és műmelléklettel. 5 kötet díszes vászonkötésben a budavári honvédszobor dombornyomati képpel és kiegészítve.

Irta Gracza György. Ára 70 korona.

Magyar nemzeti vértanuk.

Irta Jókai Mór. Ára 80 fillér.

1848 és 49-ből.

Élmények és benyomások. Okiratok és ezek magyarázata. Tanulmányok és történelmi kritika.

Irta Görgey István id. 3 kötet 20 kor. 80 fill.

Kaphatók Lempel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságánál

Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár, szolgálatképes jó minőségben, jó és pontos járásért 3 évtől kezdve...

1900. Párisi világiállítást Grand Prix.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztályos, román kir. és bolgár fejelelmi szállító, körgyógyász Bács melletti Kornenburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Pörkölt-Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrásy-ut 26.

Kicsérölés megengedve vagy a pénz vissza.

3 korona

Kérjen saját érdekében nagy képes magyar árjegyzéket ingyen és bérmentve.

4022. sz. Fekete acél remontoir-óra

fehér v. fekete számlappal. Felhasználható aranydobozból, jógizált elmasz órával és 3 évtől kezdve...

csak 7 korona, ugyanaz kettős fedéllel 8 korona.

Megrendelhető: Konrad János első óragyárában Brűx 737. szám. (Csehország.) cs. kir. bírói feltekert becsis. Kiténtetve a cs. kir. sas-, arany- és ezüst-érmekkel.

Babymira-krém

(Törvényesen védve)

a legkellemesebb, legártalmatlanabb szer mindennemű bőrküütes, ráncos, ótvár, feldörzsölt és kipállott bőr stb. gyógyítására.

lábizadtság, kipállott bőr gyógyítására. Védi a bőrt minden külső behatás ellen (eső, szél stb.). Sokkal ajánlatosabb mint a puder.

Egyedüli készítő: BRODJOVIN H.

gyógyszerész, Zágráb 30. sz.

Bérmentve küld 3 dobozt 3 kor. 20 fillérért, 10 dobozt 5 kor. 80 fillérért használati utasítással. Csak a «Babymira-krém» elnevezésű doboz a valódi.

Postai szétküldés naponta.

VASÁRNAPI UJSÁG

41. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 14.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott viteldi is eszotlanó.

LISZT FERENCZ HAMVAI.

Rákóczi s bujdosó társai hamvainak hazahozatala sorra eszükbe juttatja az emberek többi jelesének emlékét, a kiknek hamvai idegen földben porladoznak.

Liszt Ferencz tudvalevőleg Bayreuthben halt meg, leánya, Wagner Cosima asszony családi körében. A család építtetett számára mauzóleumot s a család rendelkezik hamvaival is.

Nem tudjuk, vajon ez megtörtént-e, de az előzményekből arra kell következtetnünk, hogy Wagner Cosima asszony aligha fogja beleegyezését adni atyja hamvainak hazahozatalára.

A kérdésnek ugyanis története van. Rövid idővel Liszt Ferencz halála után mozgalom indult meg, hogy a nagy zeneművészholttestét haza kell szállítani Budapestre s díszes mauzóleumot építeni fölébe. Gyűjtés is folyt ez érdekében, de a mozgalom akkor megakadt. Wagner Cosima ugyanis beleegyezett volna a dologba, csak hogy azt a föltételt kötötte ki, hogy a parlament temettesse el a halottat s az országgyűlés két háza fogadja és adja meg a szerinte neki kijáró tiszteletet.

Tisza Kálmán Jókai indítványa ellen szólalt fel a képviselőházban s ezzel az egész ügy megbukott. Nagyon kérdéses, sőt egyáltalán valószínűtlen, hogy ez előzmény után most husz év múlva meg lehessen nyerni Wagner özvegyének beleegyezését atyja hamvainak exhumálására s hazaszállítására.

Már Cosima asszony világszerte ismert, fejedelemszonymokon tultevő büszkesége is valószínűtlenné teszi, de ellene szólnak egyéb körülmények is. Akkor, husz év előtt nem volt még meg a bayreuthi mauzóleum, idehaza

LISZT FERENCZ MAUZOLEUMA BAYREUTHBAN.